Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 129 (20. 996) 1991 йил 6 июль, шанба ● Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ● Баҳоси 8 тийин.

«Совет Ўзбекистони», ТАСС, ЎзТАГ ва рўзномамиз жамоатчи мухбирлари хабар берадилар

МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

5 июль куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов жумҳурият маданият ва халқ маорифи ходимларининг катта гуруҳига тантанали вазиятда СССР ва Ўзбекистон ССР Давлат мукофотларини топширди.

Ленин ордени ҳамда Социалистик Меҳнат Қаҳрамонининг «Ўроқ ва Болға» олтин медали Ўзбекистон ССР илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудиясининг кинорежиссери М. Қаюмовга топширилди. У совет кино санъатини ривожлантиришдаги жуда катта хизматлари ва самарали ижтимоий фаолияти учун шу мукофотга сазовор бўлган эди.

Ёзувчи Саид Аҳмадга Ленин ордени топширилди. Ёзувчи совет адабиётини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун шу орден билан мукофотланган эди.

Ҳамза номидаги Ўзбек давлат академик драма театрининг артисти Сора Эшонтўраевага Октябрь Революцияси ордени топширилди. С. Эшонтўраева совет театр санъатини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун шу орден билан мукофотланган эди.

«СССР халқ ўқитувчиси», «Ўзбекистон халқ шоири», «Ўзбекистон халқ ёзувчиси» фахрий унвонларининг эгаларига гувоҳномалар ҳамда кўкрак нишонлари топширилди.

Адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасида Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотига сазовор бўлган жумҳуриятимиз ижодий ходимларининг катта гуруҳига дипломлар ва фахрий нишонлар топширилди.

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов мукофотланганларга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат ва янги-янги муваффақиятлар тилади.

Мукофотланганлар меҳнатларига юқори баҳо берилгани учун миннатдорчилик изҳор қилдилар, халқ фаровонлиги йўлидаги ишларда куч-ғайратларини аямасликларини таъкидладилар.

Мукофотларни топшириш маросимида Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси Ш. М. Йўлдошев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Юсупов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

ИККИНЧИ ҲОСИЛ

Жиззах вилоятида ғалладан бўшаётган майдонларга такрорий экинлар пешма-пеш экилмоқда. Октябрь районидаги Собир Раҳимов номли давлат хўжалигида ўтган амалий семинар шу мавзуга бағишланди. Мутахассислар, тажрибали деҳқонлар жами 15 минг гектар майдонга маккажўхори, беда, сабзавот ва полиз экинлари экиш, уларни парвариш қилиш борасида қимматли маслаҳатларини айтдилар. Бу йил чўлқувар хўжаликда такрорий экин сифатида мош, кунжут, тариқ каби кундалик истеъмол маҳсулотларини етиштириш кўзда тутилгани барчага маъқул бўлди.

Б. САТТОРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

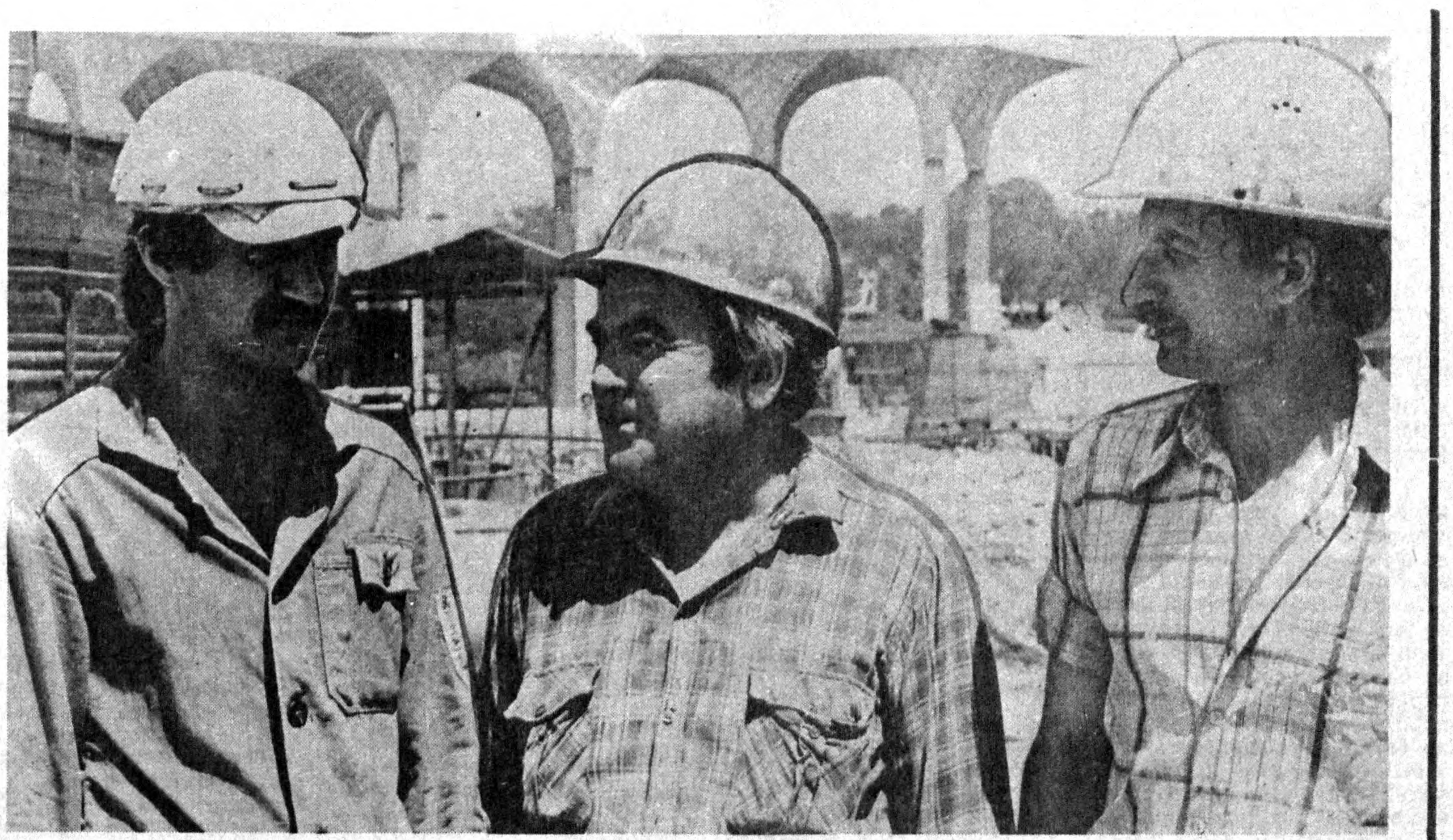

НАВБАТ—ЮНУСОБОД ЙЎНАЛИШИГА

Ўзбекистон пойтахтидаги йўловчи ташиш транспортининг асосий оғир юкини метрополитен кўтараётгани ҳаммага маълум. Яна шуниси ҳам маълумки, метро поездларининг жадвал бўйича қатнаши бошқа транспорт воситаларининг анча-мунча нуқсонларини ҳам яшириб турибди.

Хўш, истиқболда нима бўлади? Бу саволга метросозлар сира иккиланмай жавоб бермоқдалар. Яъни Тошкент аҳолиси ва унинг меҳмонларига транспорт хизмати кўрсатиш янада яхшиланади. Бунга метрополитеннинг учинчи навбати қурилиши бошлаб юборилгани аниқ кафолат беради.

Ҳа, метрополитеннинг Юнусобод тармоғини барпо этиш жадал олиб бориляпти. Янги тармоқ 10 километрдан зиёдроқ масофага чўзилиб, шаҳар марказини Юнусобод мавзеси билан боғлайди ва йўловчилар вақтини тежаб, уларга хизмат кўрсатиш маданиятини яхшилайди.

Қизиғи шундаки, метрополитеннинг янги тармоғи ўзгача лойиҳа ечимлари ёрдамида барпо этиляпти. Тоннеллар бутунлай ёпиқ усулда бунёд қилинади. Фақат станцияларгина очиқ усулда қурилади.

Қурилишда яна бир янгилик ҳаётга йўлланма олади. Котлованларнинг тўсиқ қанотлари мустаҳкам тарзда барпо этилади. Ҳозир Юнусобод йўналишида 7 та шахта қазилди. Уларнинг бештасидан фойдаланилмоқда. Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси яқинидаги «Бодомзор» станциясида 75 метр тоннел қазиб бўлинди.

Ж. ХОЛҚОДИРОВ.

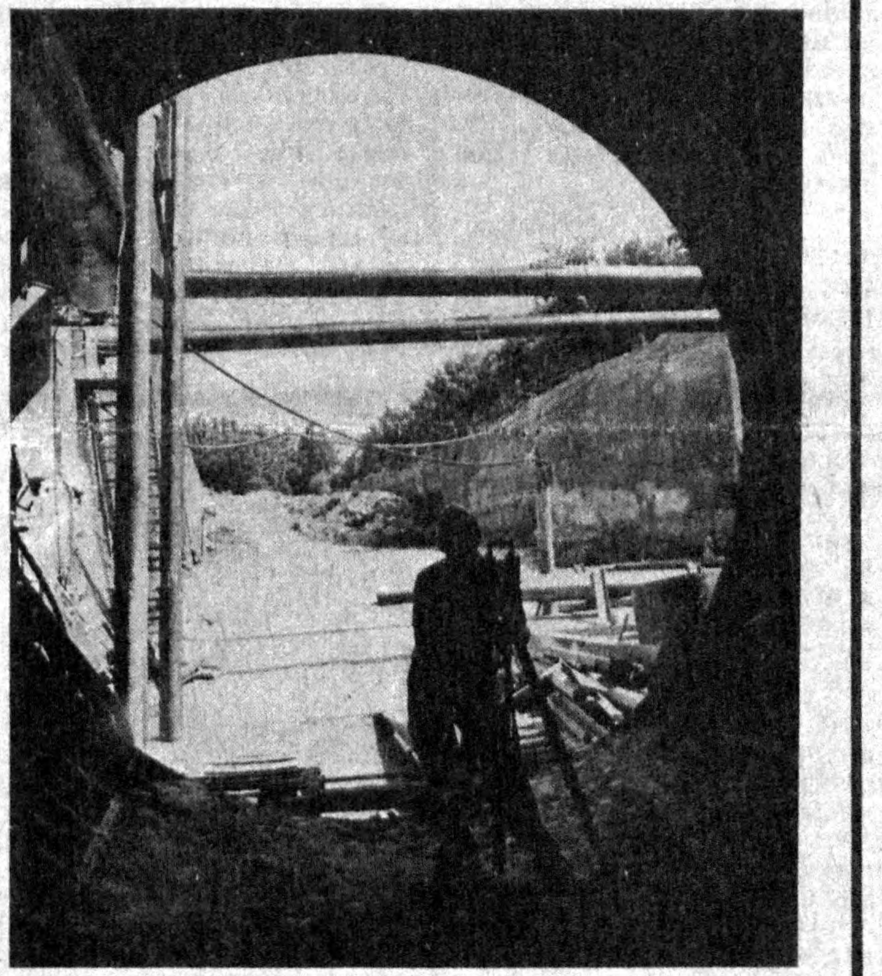

Суратларда: 22-шахтанинг ишчан проходкачиларидан С. Сухинин (чапдан), В. Ермаков ва Н. Прибитков. Ўнгда эса «Бодомзор» станциясидаги тоннел участкаларидан бири.

Суратчи А. ГОРОКРИК, (ЎзТАГ).

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ
ХАБАРЛАР ФАКТЛАР

СЛОВЕНИЯДАГИ АҲВОЛ

● БЕЛГРАД. Словениядаги вазият жуда мураккаб ва ҳаддан ташқари кескин бўлиб турибди. Бу ҳол мамлакат давлат раҳбариятининг фармойишлари тўла ҳажмда бажарилмаслигининг оқибатидир, дейилади ЮСФР Раёсати мажлисидан берилган ва бу ердан тарқатилган ахборотда.

Югославия пойтахтида очилган раёсат мажлисида парламент ва ҳукумат бошлиқлари, халқ мудофааси ва ташқи ишлар Иттифоқ котиблари қатнашмоқдалар. Мамлакатдаги шу кунги вазият, танглик ҳолатини Иқтисодий ҳамжамиятлар делегацияси яқинда Югославияда бўлган вақтда эришган аҳдлашувлар асосида бартараф этиш йўллари кун тартибидаги бош масаладир.

Кескинликни юмшатиш ва Словения фуқароларининг турмуш ҳамда меҳнат шароитларини таъминлаш мақсадида ЮСФР Раёсати давлат чегарасидаги аввалги аҳволни тиклашга дарҳол киришишни ва бу ишни 7 июль куни чошгоҳгача ниҳоясига етказишни талаб қилди. Армия бўлинмалари ва иншоотлар қуршовини дарҳол ва тўла-тўкис олиб ташлаш, қўшинларга ва Иттифоқ ички ишлар котибиятининг идораларига уларнинг ҳамма воситалари ҳамда идораларини қайтариб бериш таклиф қилинди. Бу гап бошқа Иттифоқ ва жумҳурият идораларига қарашли моддий воситаларга ҳам тааллуқлидир.

Словенияда вужудга келтирилган ҳудудий мудофаа қуролли бўлинмалари ва ҳарбийлаштирилган бошқа тузилмалар мажбурий тартибда турган жойига қайтарилиши керак. Югославия халқ армиясининг қисмлари ва бўлимлари ҳозирнинг ўзидаёқ гарнизонларга қайтди.

ЮСФР Раёсати ердаги ва осмондаги қатнов йўлларида бемалол юришни, ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги қарорга мутлақ риоя этишни, барча «асирлар»ни қўйиб юборишни таъминлаш зарурлигини уқтирди.

МОЛИЯ ВАЗИРИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

● ЛОНДОН. Президент Михаил Горбачевнинг дунёдаги етти етакчи саноат мамлакати раҳбарлари билан Лондонда ўтказадиган учрашуви мулоқотни жадаллаштириш имконини беради, совет иқтисодиётининг очиқлигига, иқтисодий ислоҳотларга содиқликни кучайтиришга кўмаклашади, деди Буюк Британия молия вазири Норман Лэмонт.

У иқтисодий муносабатлар илмгоҳида сўзга чиқиб, ўзгартишлар йўлида СССР Шарқий ва Марказий Европа мамлакатларига нисбатан анча жиддий муаммоларга дуч келаётганини уқтириб ўтди. «Бу ерда сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларга содиқлик ҳозирча унчалик кўп қамровли эмас. Иқтисодий ислоҳот режаларининг кўпчилик қисми қоғозда қолиб кетмоқда. Гуллаб-яшнаб турган хусусий сектор учун шароит яратиш ва мамлакат ичкарисида капитал маблағ сарфлаш жиддий қийинчиликларга дуч келмоқда, — деди у. Шунга қарамай, СССРнинг иқтисодий имкониятлари жуда катта ва Ғарб томонидан техникавий ёрдам юборила бошланди». Яқинда Европа ҳамжамияти СССРнинг жаҳон иқтисодий тизимига қўшилишини қўллаб-қувватлашини тасдиқлади, деди вазир.

ГУВОҲЛИК

● НЬЮ-ЙОРК. Панаманинг собиқ раҳбари Мануэль Антонио Норьега бангфурушлар билан алоқа боғлаганликда айбланиб, ҳозир Флорида штатидаги Майами дастлабки қамоқ камерасида сақланмоқда. У Колумбиядаги Медельи Картелини қурол-яроғ билан таъминлаб келган.

Шу иш юзасидан гувоҳлик берувчилардан бири, ўтмишда йирик фирибгар савдогар бўлган «Картел»га хизмат қилган Макс Мермелстайн деб аталган кимсанинг берган шоҳидликларидан шу нарса маълум бўлди,

«1983 йилда, — деди Мермелстайн, — мен Панама ҳукумати орқали «Картел» учун зарур қурол-яроғларни юборишга оид жамики ташкилий тадбирлар билан шуғулланар эдим. Бу ишлар учун Картел саҳийлик билан нақд пул тўлар эди. Ўзим ҳам бир неча бор Панамага бориб, Норьеганинг шахсий вакили Белинга Кастильо билан учрашганман, деди у. Белинга Кастильо Колумбияга қурол-яроғ юбориш билан шуғулланар эди. «Картел»га қурол керак бўлганда мен Белингага мурожаат қилар эдим», — деди гувоҳ.

(ТАСС, 5 июль).

• *ФАРМОН ВА ИЖРО* •

ҚЎШИМЧА ИМКОНИЯТЛАР ҚИДИРИЛЯПТИ

Ҳаракатда баракат

Вилоят ҳудудида истиқомат қилаётган кўп болали, кам даромадли оилалар, Улуғ Ватан уруши иштирокчилари, ногиронлар, кекса-ёлғиз қариялар ва беморларга моддий ёрдам бериш, уларни бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ишлари вилоят Қизил Ярим ой жамияти, меҳр-шафқат жамғармаси, В. И. Ленин номли Совет болалар жамғармаси вилоят бўлими ҳамда вилоят ижтимоий таъминот бўлимининг меҳр-шафқат бўлинмаси ходимлари томонидан амалга оширилмоқда.

Ўтган тўқсонинчи йилда ана шу мақсадлар учун В. И. Ленин номли Совет болалар жамғармаси уч юздан зиёд болали оналарнинг ҳар бирига уч юз сўмдан пул ёрдами берди. Вилоят Қизил Ярим ой жамияти ҳамширалари эса 607 нафар якка-ёлғиз ногиронларга, 432 та кўп болали кам даромадли оилаларга 180 минг сўмлик моддий, тиббий ёрдам кўрсатдилар. Бундан ташқари ўттиз олти нафар Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ногиронларига, қирқ бир нафар ёлғиз қарияларга, ўн саккизта кўп болали онага тўққиз минг сўмлик моддий ёрдам берилди ва бир минг уч юз сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатилди.

КАМ ДАРОМАДЛИ ОИЛАЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Денов районидаги С. Раҳимов номли жамоа хўжалигида кўп болали, кам даромадли оилалар рўйхатга олиниб, уларга қўшимча равишда моддий ёрдам бериб туриш йўлга қўйилган. Вилоят ижтимоий таъминот бўлими, Қизил Ярим ой жамияти ва «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасига чет мамлакатлардан беғараз ёрдам сифатида келтирилган озиқ-овқат маҳсулотлари ва дори-дармонлар ўз вақтда қабул қилиниб, ана шу тоифадаги кишиларга етказиб берилди. Масалан, ўн етти тонна озиқ-овқат, 709 дона совға ва саксон тўрт килограмм хўжалик совуни шулар ҳисобига киради.

Бугунги кунда касаба уюшмалари вилоятда меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоя қилишга алоҳида эътибор бераётир. Ўтган йили давлат ижтимоий страхованиеси ҳисобидан санаторий-профилакторийга байналмилал жангчиларга 150 та йўлланма бепул берилди. Шу йилнинг ярим йилида икки юз йигирмата йўлланма тарқатилди.

Термиз шаҳрида касаба уюшмасининг «Мерган» спорт комплекси қурилди. Она ва болалар учун икки юз эллик ўринли санаторий қурилиши бошланди. Бойсун районида икки юз ўринли пионерлар лагери қуриляпти.

Касаба уюшмалари қўмиталари йил бошидан буён қийналиб келган кишиларга икки юз эллик минг сўм моддий ёрдам кўрсатдилар.

Ленин йўли районидаги касаба уюшмалари қўмитаси ташаббуси билан муҳтож бўлганларга хайрия ошхонаси ташкил этиляпти. Махсус талон билан пенсионерлар, ногиронлар ҳар куни уч маҳал бепул овқат билан таъминланадилар. Айни пайтда 1240 киши парҳез таомдан баҳраманд бўлаётир.

Вилоятда аҳолини иш билан банд бўлишлигини таъминлаш мақсадида ўн саккизта шаҳар ва район саноат комбинатлари, қирқ еттита кичик корхоналар, филиаллар ва цехлар ташкил этилди. Бу корхоналар аҳоли учун зарур бўлган турли материалларни ишлаб чиқармоқдалар. Узун саноат комбинати қисқа вақт ичида гилам ишлаб чиқарадиган иккита цех, еттита тикув цехи ҳамда хонатлас ишлаб чиқарадиган цехни ташкил этди, деворбоп материал ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

САМАРАЛИ ТАДБИРЛАР

Дон маҳсулотлари бирлашмасида нарх-навонинг ошиши муносабати билан ишчиларни ҳимоя қилиш мақсадида ходимларга сут бепул берилмоқда, саккиз киши ҳар ойда санаторийларда ўз саломатликларини мустаҳкамлаб қайтмоқда. Шўрчи шаҳридаги ва Гагарин посёлкасидаги дон маҳсулотлари комбинатларида овқатга компенсация эски нархда амалга ошириляпти, шу мақсадлар учун саксон тўққиз минг сўм сарфлаш назарда тутиляпти.

Пенсионерлар ва кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида Денов шаҳридаги йигирма иккита корхонада 259 нафар пенсионер ва кам таъминланган оилалар пенсиясига қўшимча равишда тўлаш учун 57,3 минг сўм пул ажратилди. Масалан, пахта тозалаш заводида етмиш бешта кам таъминланган оилага йилига жами 24939 сўм тўланади. Агросаноат комбинати эса ўттизта кам таъминланган оилага қўшимча тўлаш учун 4740 сўм пул ажратди.

Денов шаҳар кенгаши, ижроқўми, корхоналар ва ташкилотлар ташаббуси билан Тошкент ва Самарқанд шаҳарларида таҳсил кўраётган талабаларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаб туриш мақсадида ҳар бир студентга юз сўмдан тўланмоқда. Жами икки юз нафар талабага йигирма минг сўм сарфланди. Шаҳар корхоналарида ишчиларни ижтимоий ҳимоялаш юзасидан ҳам қатор тадбирлар олиб борилаётир.

Гагарин районида ҳам жумҳурият Президентининг аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ҳақидаги Фармонини бажарилишига катта эътибор беріляпти. Айниқса, бу борада қўшимча имкониятлар қидирилмоқда. Қорамолга ихтисослашган комбинат ёрдамчи хўжалиги ана шундай имкониятлардан бири саналади. Бу хўжаликда боғдорчилик ва мева-сабзавот маҳсулотлари етиштиришга ҳам эътибор кучайтирилаётир. Хўжалик ўтган йили 43,1 минг сўм даромад олди. Май ойида ходимларга икки ярим сўмдан 9,3 килограммдан гўшт берилди. Бундан ташқари комбинат ходимлари текин сут билан таъминланаётирлар.

ЖАМҒАРМА ҲИСОБИДАН

«Сурхандарьяхлебопродукт» бирлашмасида «Семашко» соғлиқни сақлаш маркази билан тузилган шартномага кўра, ҳар ойда тўрт ходим бепул даволаниш ҳуқуқига эга. Корхона қошидаги ёрдамчи хўжалик ходимларни гўшт, сут, боғдорчилик маҳсулотлари билан таъминлаб турибди.

Якка тартибда уй-жой қураётган ўн уч ходимга (корхона ҳисобидан ўн минг сўмдан йигирма минг сўмгача) фоизсиз ссуда ажратилди.

Ўтган давр мобайнида вилоят корхоналарида 2430 квадрат-метр уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширилди. Шу йилнинг ўзида 2230 квадрат-метр уй-жой ва бир юз қирқ ўринли болалар боғчаси қурилиши назарда тутиляпти.

2-«Агрострой» трестида ижтимоий, маданий-маиший жамғарма ҳисобига болалар боғчалари ходимларининг маошлари оширилди. «Жайронхона»да даволаниш учун ўн беш минг сўмлик йўлланма сотиб олинди. Ҳамма йўлланма ишчиларга бепул берилмоқда. Пионер лагерлари ҳам текин.

КИЧИК ЦЕХЛАР

Ангор районида қишлоқ аҳолисини қурилиш материаллари билан таъминлаш борасида кичик цехлар ташкил этишга алоҳида эътибор берилаётир. Масалан, пишган ғишт ишлаб чиқарадиган кичик цехлар қуриш учун Хоразм вилоятидан қурувчлар таклиф этилди. Улар сидқидилдан ёрдам кўрсатдилар. Технологик линиялар ўрнатилди. Бугунги кунда бешта ана шундай цех ўз маҳсулотлари билан аҳолини мамнун этяпти. М. Азизов, К. Маркс, Куйбишев номли жамоа хўжаликларидаги печлар табиий газ билан, Калинин номли колхоздаги ва «Таллимарон» давлат хўжалигидаги цехлар эса ёқилғи билан ишлаб турибди. Бу корхоналардаги ишчилар маоши ойига икки юз йигирма-икки юз эллик сўмга тўғри келади. Шуниси диққатга сазоворки, ишлаб чиқарилаётган ғиштнинг баҳоси давлатникидан бирмунча паст. Масалан, мингта пишиқ ғишт етмиш беш сўмга тушмоқда.

Пишиқ ғишт ишлаб чиқарадиган цехларнинг қурилиши ва ишга туширилиши ишсиз юрган фуқароларни ишга жойлаштириш муаммосини ҳал этишда катта аҳамиятга эга бўлмоқда.

Хулоса шуки, вилоятда жумҳурият Президентининг аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисидаги Фармонини амалга ошириш юзасидан имкониятлар қидириляпти, бутун диққат-эътибор ана шу масалага қаратиляпти.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ.

ХОРАЗМ ПАХТАКОРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

Хоразм вилояти қишлоқ хўжалик ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгаш қатнашчилари — хўжаликларнинг раҳбарлари, партия ташкилотларининг котиблари пахта ҳосили етилишини жадаллаштириш ва уни сақлаб қолиш вазифаларини муҳокама қилдилар. Маълумки, қишлоқ меҳнаткашлари баҳорги жалалар оқибатида чигитни қайта экишга мажбур бўлган эдилар, эндиликда шу экинларни тез ривожлантириш учун зўр бериб меҳнат қилмоқдалар.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби А. И. Икромов, Хоразм вилоят партия комитетининг биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Советининг раиси Р. М. Худойберганова нутқ сўзладилар.

(ЎзТАГ).

РЎЗНОМАНИНГ ЮБИЛЕЙИ

«Ўқитувчилар газетаси»нинг биринчи сони чиққан кунга 60 йил тўлди. Шу муносабат билан Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов рўзнома ижодий жамоасини ва унинг барча ўқувчиларини шонли сана билан самимий қутлади. Табрикномани Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Юсупов рўзнома юбилейига бағишлаб ўтказилган байрам йиғилишида ўқиб берди. У Ўзбекистон ССР Президентининг рўзнома таҳририяти ходимларидан бир гуруҳига жумҳурият фахрий унвонлари бериш ҳамда Фахрий ёрлиқлар билан мукофотлаш ҳақидаги Фармонини эълон қилди. Жамоа олдида турган муҳим, долзарб вазифаларни бажаришда уларга муваффақиятлар тилади.

Журналистларни юбилей билан жумҳурият педагогика жамоатчилиги намояндалари, бир қатор иттифоқдош республикалардан келган меҳмонлар ва санъаткорлар ҳам муборакбод этдилар.

«Ўқитувчилар газетаси» энди «Маърифат» номи билан чиқмоқда. Кечада рўзнома меҳнат аҳли жумҳуриятимиз ҳаётининг барча соҳаларини, аҳоли ҳамма қатламларини маърифийлаштириш ишига баракали ҳисса қўшади, деб ишонч билдирилди.

ПАРТИЯ АХБОРОТИ

САФЛАР МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Андижон район партия ташкилоти ҳисобидаги бошланғич ташкилотларда коммунистлар сони шу йилнинг беш ойида 50 нафарга кўпайди. Биргина май-июнь ойларининг ўзида эса 31 нафар йигит-қиз КПСС сафига ўтди.

Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан икки баробар кўпдир. Район аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бирлашмаси, 42-ўрта мактаб бошланғич партия ташкилотларидаги коммунистлар сони ёшлар ҳисобига ўсди.

Бошланғич партия ташкилотлари сони ҳам кўпайиб бормоқда. Мисол учун, кейинги икки ой ичида 3-автокорхонада, 212-хўжалик ҳисобидаги қурилиш бошқармасида, А. Паттоев номли давлат хўжалигида ва Бобур номли санаторийда бошланғич партия ташкилотлари Ўзбекистон Компартияси Устави талабларига биноан тузилди. Район партия қўмитаси бюросида раҳбар коммунистлар, бошланғич партия ташкилотлари йиғилишларида эса коммунистлар ҳисоботлари эшитилиб, муҳокама этиб бориляпти. Бундай иш услуби партия интизоми ва коммунистлар сафларини мустаҳкамлаш учун кенг имконият яратмоқда.

И. ИСМОИЛОВ.

КОТИБЛАРГА ИМТИЁЗ

Ильич номли давлат хўжалиги фаол коммунистларидан М. Аҳматқулов ўтган ойда 30 сўм, С. Умрзоқов 40 сўм, А. Икромов 50 сўм миқдорида қўшимча маош олдилар.

Давлат хўжалиги меҳнат кенгашининг аъзоси, 3-бўлим бошқарувчиси, коммунист Ғ. Парпиев цех партия ташкилоти котибларига ана шундай ойлик маош белгилаш таклифини ўртага ташлаган эди. Кенгаш муҳокамасидан сўнг цех партия ташкилоти котибларига коммунистлар миқдорига қараб, 30 сўмдан 50 сўмгача ҳақ тўлашга қарор қилинди. Шу тариқа мавжуд 15 та цех партия ташкилоти котибларига ҳар ойда 580 сўм маош берилмоқда.

— Хўжалик ҳисобидан жорий этилган бу имтиёз қуйи партия ташкилотлари фаолияти жонланишига ижобий таъсир этади, деган умиддамиз. Негаки, котиблар ҳозир вақтларини аямай жойларда одамлар орасида кўп бўлиб, аниқ-равшан амалий ишлар билан бевосита шуғулланмоқдалар. Моддий қўллаб-қувватлаш бугунги кунда ҳам хўжалик, ҳам партиявий ишларимиз янада юришиб кетишида муҳим омил бўлмоқда, — дейди давлат хўжалиги директорининг биринчи ўринбосари, партия комитети котиби И. Юсупов.

Задарё районидаги «Гулбоғ» ва «Наманган» давлат хўжаликларида ҳам цех партия ташкилотлари котиблари учун шундай имтиёзлар жорий этилди.

Қ. АКБАРОВ.

● Янги иш жойлари ●

- Нормат Холмуродов ташаббуси
- Япония фирмаси вакилининг далдаси
- Устоз бўлган шогирдлар
- Иш икки сменада уюштирилса бўлади-ю...
- Меҳнат жамоасининг эртанги ташвиши.

ҒУЗОРДАГИ КИЧИК КОРХОНА ЖАМОАСИНИНГ «ЎЗБЕКБИРЛАШУВ»ДАН ЎПКАЛАШИ САБАБИ

Кичик корхоналар ташкил этишга дастлаб турли муносабатлар билдирилди. Энди эса... Келинг, яхшиси Ғузор тажрибасини бир бошдан шарҳлаб қўя қолайлик.

Энди Ғузорда кичик корхоналар ташкил этишга шубҳа билан қаровчилар қолмади ҳисоб. Бу ерда мўъжаз ишхоналар яратиш одатга кирди. Негаки, бу усул иш ўринлари яратишнинг ишончли резервларидан бири бўлиб чиқди. Бунга район матлубот жамияти ҳузурида барпо этилган тўқима буюмлар фабрикаси фаолияти яққол мисол бўла қолди.

Янги корхонага Япониянинг «Томен Корпорейшен» фирмасида ишлаб чиқарилган «Силвер Рид» маркали тўқиш машиналари келтириб ўрнатилди. Бундай ихчам, арзон ва қулай машиналардан 200 та сотиб олинди.

Мана, Сергей Крилов, Робия Бобоева, Саломат Отажонова, Люба Суригина, Бобоназар Нуриддинов каби ёшлар тўқувчилик касбини қисқа фурсатда пухта ўрганиб олишди. Бугунги кунда улар корхонага илк қадам босаётган ёшларга ўз касбларини қунт билан ўргатмоқдалар. Яъни, кечаги шогирдлар бугун устоз-мураббий бўлиб қолдилар.

Дарҳақиқат. Япония фирмасида ишлаб чиқарилган «Силвер Рид» маркали тўқув машиналарини ўрнатиш қийин эмас. Оддий столларга мустаҳкамланса бас. Бу — ишлаш учун жуда қулай. Ҳозир ғузорлик ёшлар пайпоқ, женпер, калготка каби тўқима кийим-кечаклар тайёрламоқдалар. Япониялик мутахассисларнинг кафолат беришича, машиналар 10 йил ремонтсиз ишлайди. Икки йилга етадиган эҳтиёт қисмлари ҳам келтирилган.

КАСБ ЎРГАНИШГА ҲАФТА ЕТАРЛИ

Бунинг қизиқ тарихи бор. Қамашидаги районлараро улгуржи савдо базаси директори Нормамат Холмуродов ташаббуси билан Қашқадарё вилояти ҳудудидаги магазинларда ортиқча бўлган 500 тонна гуруч эзғиндиси қўшни Афғонистон савдо фирмаларига ташқи савдо орқали доллар ҳисобига сотилиб, эвазига валюта ишлаб топилди. Шу валюта ҳисобига ўтган йил ва шу йил бошида Японияддан 200 та тўқув машинаси сотиб олинди.

Кичик корхона учун келтирилган тўқув машиналари Ғузор районида ташкил этилган фабрикада монтаж қилинмоқда. Айни пайтда қатор машиналар ўрнатилиб, улар бир маромда ишлаётир. Монтажлаш ишларини Япония фирмасининг вакили Людмила Козлова амалга оширмоқда. Монтажчи бир вақтнинг ўзида ғузорлик йигит-қизларга тўқув машиналарини ишлатиш сирларини ҳам ўргата бошлади. Дастлабки тажриба айрим мулоҳазалар билдиришга имкон беради.

— Мазкур машиналарни ишлатиш жуда осон, — дейди Л. Козлова. — Тўқувчиликка қизиққан кишилар бир ҳафта ёки ўн кун ичида машинани ишлатишнигина эмас, ҳатто бежирим тўқима кийим-кечаклар ишлаб чиқаришни ҳам бемалол ўрганиб оладилар. Муҳими, касбга астойдил иштиёқ бўлса бас.

Машинанинг таннархи унчалик қиммат эмас, донаси — 600 сўм, холос.

— Корхонанинг ташкил этилганлиги Ғузор райони учун жуда фойдали бўлди, — дейди фабрика директори Дилмурод Ражабов. — Бу бир йўла 200 кишини иш билан таъминлашга ёрдам беради. Агар иш икки сменада уюштирилса, 400 киши ишлаши мумкин. Ишчи кучи етарли.

Бироқ...

Шу «бироқ» деган тўғаноқ бўлмаганда эди, корхона бир маромда ишлаб, бозор иқтисодиёти шароитида аҳолининг истеъмол буюмларига муҳтожлиги олдини олишга дурустроқ ҳисса қўшган бўларди.

Ҳозирча хом ашё таъминоти муаммо бўлиб турибди. Афсуски, бу масала алоқадор ташкилот раҳбарларидан ҳеч кимни қизиқтирмаяпти. Очиғи, «Ўзбекбирлашув» бу муҳим ишни ўз зиммасига олиб, таъминотни яхшиласа, корхонанинг иши юришиб кетган бўлурди. Бу — кичик ташвиш эмас, кичик корхонанинг эртанги кунги катта истиқболини белгилаб берадиган жиддий масала.

Ҳа, бизнингча шундай. Буёғи «Ўзбекбирлашув» мутасаддиларига ҳавола.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

● Экология: ҳозир ва келажак

БИРИНЧИ ВА ЗАРУРИЙ ИШ

Ўзбекистон соғлиқни сақлаш вазирининг муовини, жумҳурият Давлат бош санитария врачи, ЎзФА мухбир аъзоси Т. И. ИСКАНДАРОВ билан суҳбат.

— **Тўлқин Искандарович, суҳбатимизни санитария-эпидемиология хизматининг вазифалари ва Давлат санитария назорати тўғрисидаги Низом ҳақида қисқача маълумот билан бошласак...**

— Давлат санитария назорати тўғрисида кўпчилик ўртасида баъзида мутлақо нотўғри фикрлар юради. Санитария атроф-муҳитнинг кишиларга зарар келтирадиган таъсирини ўрганса, гигиена — шу таъсирни кишиларга таъсир этмаслик чораларини қидирадиган фан. Бугунги кунда ҳаёт тарзи Давлат санитария назорати тўғрисидаги мавжуд Низомни қайта кўриб чиқишни тақозо этмоқда. Лекин Иттифоқ миқёсида бу муаммони яқин 4—5 йилдан бери ҳал қила олишмаяпти. Шу боисдан уни жумҳуриятимиз учун ўзимиз ҳал қилишимиз керак деган фикр туғилди. Ҳозир бу борадаги ишни деярли тугатдик. Келгуси йили низомни ҳаётга татбиқ этиш ниятидамиз. Эски низомга кўра ноҳиялардаги Давлат бош санитар врачлари санитария-гигиена талабларини бажармаган жавобгар шахсларга нисбатан кам миқдорда жарима солар эдилар. Янги низомда жарима миқдорини ошириш, корхона раҳбари ва жавобгар шахсларни лавозимга лойиқ ёки нолойиқлиги тўғрисида юқори ташкилотларга таклиф киритишгача бўлган ҳуқуққа эга бўлиши назарда тутилмоқда.

— **Аҳолининг юқумли хасталикларга чалиниш кўрсаткичи бўйича Ўзбекистон юқори ўринлардан бирига чиқиб олди. Вирусли гепатит А, зардобли гепатит В, ич терлама, юқумли ошқозон-ичак хасталиклари-ку «ўз касаллигимиз» бўлиб қолди... Айниқса, кейинги йилларда куйдирги, сил ва вабо касалликлари халқимиз ҳаётига чанг солмоқда. Бу офатларнинг тарқалишига бош омиллар нималар? Юқумли хасталикларнинг йўлини қирқиш учун Сиз етакчилик қилаётган хизмат тармоғи қандай чора-тадбирларни амалга оширишни режалаштирди?**

— Тўғри, инсон саломатлигини асраш тиббиёт олами посбонларининг вазифасидир. Лекин бу хасталикларни фақат тиббиёт ходимлари ҳал қилишлари керак деб тушуниш нотўғри бўлади. Масалан, вирусли гепатит «В»нинг асосий тарқалиш сабаблари бир мартаба фойдаланадиган шприцларни, игналарни, қон қуйиш асбобларининг етишмаслигида. Чунки жумҳуриятимиз аҳолисини ўрта ҳисобда ўн фоизи вирусли гепатит «В»ни ташувчиларни ташкил этади.

Шунинг учун жумҳуриятимизда испан фирмаси билан биргаликда йилига 200 миллион дона бир мартаба ишлатиладиган шприц чиқарадиган корхона қурилмоқда. Бу корхона ишга тушганидан сўнг гепатит «В» билан хасталаниш миқдорини 70 фоизгача камайтириш мумкин.

Шаҳримиздаги «Алгоритм» корхонасида бармоқдан қон олиш скарификаторларини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Тошкент, Қўқон шаҳарларида, Хоразм вилоятида, Қорақалпоғистонда 1990 йилда туғилган чақалоқларни, 4 ёшгача бўлган болаларни, касаллик юқиши мумкин бўлган тиббиёт ходимларини Бельгияда чиқарилган гепатит «В»га қарши вакцина билан эмлаш бошлаб юборилди. Кейинчалик бошқа вилоятларда ҳам бу вакцина билан эмлаш йўлга қўйилади. Қишлоқ аҳолисининг 48,8 фоизи ичимлик суви билан таъминланмаганлиги, водопровод суви бўлган жойлардаги сувнинг 14,6 фоизи давлат андозаси талабларига жавоб бермаслиги, марказлашган канализация билан шаҳар аҳолисининг 46,6 фоизи таъмин этилгани, қишлоқда эса бу кўрсаткич 5,4 фоизлиги, очиқ сув ҳавзаларини ифлослантиришга барҳам берилмаётганлиги каби омиллар вирусли гепатит «А», ич терлама ва ошқозон-ичак касалликларининг аҳоли орасида кенг тарқалишига сабаб бўлаётир.

Боғчаларда болалар сонининг зичлиги, сут ва сут маҳсулотлари ишлаб чиқараётган корхоналар маҳсулотининг 17 фоизи, озиқ-овқат шохобчаларининг 86 фоизи санитария-гигиена қоидаларига тўлиқ жавоб бермайди. Бу юқумли касалликлар тарқалишига ҳисса қўшаётир...

Шунга қарамасдан санитария-эпидемиология хизмати ходимлари иштирокида кўп тадбирий чоралар кўрилмоқда. Ҳар йили касаллик чиқиши мумкин бўлган ҳудудларнинг 500 мингдан ортиқ аҳолиси ич-терламага қарши эмланади, 500 мингга яқин кишига ич терлама, ичбуруғига қарши бактериофак берилиб турилади. Жумҳуриятимизнинг барча вилоятларида болалар ўлимини камайтириш мақсадида «Регидратация» марказлари ташкил этилди. Ич терлама чиқаётган қишлоқларни соғломлаштириш дастурлари тузилиб, совет ва хўжалик раҳбарларига юборилди.

— **Қорақалпоғистон ва Хоразм аҳолиси истеъмол қилаётган сув талабга мутлақо жавоб бермайди. Уларни тоза ичимлик суви билан таъминлаш учун сув омборидан сув узатиш қурилмаси ўтказилмоқда. Оролбўйиликлар яна қаттиқ сув билан сийланади... Минтақада айниқса, қон босими, юрак ва буйрак хасталиклари, туз касалликлари билан оғриш миқдори камайишига умид борми?**

— Қорақалпоғистон ва Хоразм вилояти аҳолисини тоза водопровод ичимлик суви билан таъминлаш мақсадида Туямўйин — Нукус — Тахтакўпир, Туямўйин — Урганч сув йўли қувурларини ётқизиш ишлари тугалланмоқда. Тўғри айтдингиз, бу сув ҳақиқатан ҳам ГОСТга жавоб бермайди. Шу сабабли ҳозир жумҳуриятнинг 33 хўжалигида сувни чучуклаб берадиган ускуна ўрнатилган. Яна 90 хўжаликка бундай ускунани ўрнатиш кечикмоқда. Лекин хўжаликларда бу ускуналарни назорат қилувчилар бўлмагани учун улар муддатидан олдин ишдан чиқиб яроқсиз бўлиб қолиши мумкин.

— **Маълумотларда жумҳуриятимиз саноат корхоналарининг 84 фоизи, болалар ва ўсмирлар муассасаларининг 90 фоизи, маиший хизмат объектларининг 83 фоизи ва озиқ-овқат маҳсулотлари объектларининг 86 фоизи санитария-гигиена талабларига жавоб бермаслиги қайд этилган. Ўтган йилларда барча корхоналар ва муассасалар давлат ихтиёрида бўлиб, уларни санитария жиҳатидан ҳам бошқариш бирмунча қулай эди. Энди бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан янги-янги ўз ва чет эл корхоналари ишлаб турадиган бир шароитда уларнинг санитария ҳолатини назорат қилиб туриш мушкуллашадими ёки осонлашадими?**

— Бу саволингизга қисқача шундай жавоб қилмоқчиман. Юқорида давлат санитария назорати тўғрисидаги низом ҳақида суҳбатлашдик. Ана шу янги низомда шахсий, кооператив, қўшма ва бошқа корхоналарни Давлат санитария назорати кўзда тутган ва шундай бўлади. Осон бўлади деб айта олмайман, чунки ҳар қандай кўникилмаган ҳолатга кўникиб олингунча ўзига хос қийинчиликлар бўлиши муқаррар.

— **Янги иқтисодий шароитда пулли тиббий хизмат кенг ёйилади. Хўжалик ҳисобидаги санитария-эпидемиология хизмати турлари кўпаяди. Булар жумҳурият санитария-эпидемиология хизматининг моддий-техника асосини ривожлантиришда қандай роль ўйнайди?**

— Санитария назорати давлат таъминотида бўлиб қолади. Лекин хўжалик ҳисобидаги санитария эпидемиология хизмати турларининг кўпайиши аниқ. Масалан, келишув асосида турли лабораторияларимиз корхоналар, муассасалар учун анализлар қилиши, шовқинни, радиацияни ўлчаши ва бошқа бир қатор ишларни бажариши мумкин.

— **Дунёнинг кўпгина мамлакатларида кишилар саломатлигини ҳимоя қилувчи қонунлар бор. Ўзбекистонда ҳам мабодо шундай қонун қабул қилингудай бўлса, шахслар, жамоа ташкилотлари ва давлат корхоналарига қандай масъулият ва жавобгарлик юклатилади? Улардан халқ соғлиғи даражасини кўтаришда қандай натижалар кутиш мумкин?**

— Бундай қонун жумҳуриятимизда бундан 20 йил илгари қабул қилинган эди. Лекин шу вақтгача у ўз самарасини бермади. Ҳозир янги қонун қабул қилингани йўқ. Агар бундай қонун ҳар тарафлама ўйлаб қабул қилинса, халқ соғлиғини муҳофаза қилишда яхши натижалар кутиш мумкин бўлур эди.

Суҳбатдош М. МУРОДОВ.

МАДАД

Мавжуд иқтисодий вазият аҳолини ҳисобдонликка даъват этяпти. Ўйламай қилинган сарф-харажатни ҳамён кўтармаётир. Шу сабаб олдин ўйлаб, сўнгра харид қилиш анъанамиз қайта ҳаётга сингиб бормоқда.

Самарқанд вилоят Пахтачи районида «Медик» ширкати тузилганда ҳам ўйлаб иш қилинди. Яъни арзон маҳсулот тайёрлаб, аҳоли турмушини енгиллаштиришга мадад бериш йўлидан борилди. Бунинг учун, аввало, маҳсулот тайёрлаб чиқаришда маҳаллий хом ашёдан фойдаланиш ҳақида келишиб олинди.

Маҳаллий хом ашёдан фойдаланиш ишлаб чиқарилаётган маҳсулот таннархини арзонлаштириш имкониятларини яратмоқда.

— Бозор иқтисодиёти ўз ҳукмини ўтказа бошлаган бўлсада, — дейди ширкат раиси Одим Икромов, — тайёрлаётган маҳсулотларимиз аҳолига аввалги нархларда сотиляпти. Бу — аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишга ўзига хос тарзда ҳисса қўшиш, деб ҳисоблаймиз.

Раиснинг иқрорида жон бор. Баъзи жойларда ширкат деса, харидор ҳаёлига баланд нархли буюм ё маҳсулот келадиган бўлиб қолганди. Бу ерда эса аксинча: ширкат тайёрлаган маҳсулотлар қиммат эмас. Сабаби — маҳаллий хом ашёдан фойдаланилаётгани, инсоф билан нарх қўйилаётгани.

Ушбу ширкат асосан бинокорликда асқотадиган оҳак, ганч ва дурадгорлик буюмлари тайёрлайди. Уларнинг оширилмаган нархларда сотилиши уй қурувчи, эски иморатларни таъмирловчи фуқароларга анча енгиллик туғдирмоқда.

Ж. ҚОСИМОВ.

СУРАТДА: уста дурадгорлар Б. Исмоилов, А. Эшқувватов, ширкат раиси О. Икромов (ўртада) билан маҳсулот сифатини яхшилаш ҳақида суҳбатлашишяпти.

Суратқаш Т. НОРҚУЛ.

СССР Давлат банкида

СССР Давлат банки маълум қиладики, СССР Президентининг 1991 йил 22 январдаги Фармонига биноан 1961 йил нусхасидаги 50 ва 100 сўмлик пулларнинг айирбошланиши белгиланган муддатлар тугаши муносабати билан ниҳоясига етди ва фуқароларнинг аризалари бу ишга вакил қилинган барча органлар томонидан кўриб чиқилиш тўхтатилди.

Айирбошлаш даврида узоқ вақтли чет эл хизмат сафарида бўлган фуқароларгина ўзларига тегишли банкнотларни айирбошлаб олиш ҳуқуқини сақлаб қоладилар. Мазкур фуқаролар хизмат сафаридан қайтиб келганларидан кейин уч кун муддатда ўзларини хизмат сафарига юборган корхона (ташкилот)ларнинг комиссиялари муҳокамасига 1961 йил нусхасидаги ўзларининг 50 ва 100 сўмлик банкнотларини айирбошлаб бериш ҳақида ариза топширишлари лозим. Бу комиссиялар ўртача ойлик иш ҳақи миқдоридаги пулни, бироқ кўпи билан 1000 сўмни айирбошлашга рухсат беришга ҳақлидирлар, кўрсатилган миқдордан ортиқча пулни айирбошлашга ижозатлар корхона (ташкилот)лар комиссияларининг тартибига биноан пул айирбошлаш вилоят, ўлка, республика (вилоятларга бўлинмаган республика) комиссиялари томонидан СССР Вазирлар Маҳкамасининг 1991 йил 22 январдаги 2-сон қарорида белгиланган тартибда берадилар.

● Бир хат изидан ●

ТАЙЛОҚ БОБОНИНГ «ОЛТИН» ДЕВОРИ

1986 йил 26 июль куни Ангор ноҳиясининг «Коммунизм» деган қишлоғида яшовчи Тайлоқ бобо қўшниси Чори Норғучевнинг ҳовлисига туташ деворни йиқитди. Ўша узунлиги тўрт газ келадиган кўҳна деворнинг ўрнидан шунақаям бир хира жанжал ўсиб чиқдики...

Яхшиси, воқеани тафсил этамиз.

Тайлоқ бобога, унинг ўғиллари Чори, Панжи ва Жўраларга эски девор бўлиб кўринган бу «иншоот»ни Чори Норғучев чамаси оғилхона, деб билар экан. Кўрган-билганларнинг айтишича, ҳар иккала томон маълум даражада ҳақ. Чунки, деворни Тайлоқ бобо кўтарган. Норғучевлар ўша деворга ёғоч қўйиб, бостирма солишган. Тўғри. Норғучевнинг синглиси Норғучева Ойқулнинг ҳамда Норғучевнинг қайнсинглиси Равшанова Марияларнинг гувоҳлик беришларича ва Ҳамидов Чорининг «Норғучев Чорининг молхонасини тиклаб бераман» деб ёзиб беришига қараганда ўша жойда молхона бўлган. Лекин у қандай молхона эди. Неча пуллик молхона эди?

Жони ачийдиган молхона бўлганда, Норғучев нега ўша молхона нуратилган пайтнинг ўзида тегишли идораларга мурожаат қилмагани, қўшниси томонидан унга неча сўмлик моддий зарар етказилганини қонуний расмийлаштирмагани, темирни иссиғида босмаедан келиб-келиб воқеа содир бўлган кундан роппа-роса уч ойдан сўнг дастлаб қишлоқ шўросига ва кейинроқ бошқа идораларга ариза ёза бошлагани кишини ажаблантиради.

«Қор ёғиб, излар босилгач», Ангор қишлоқ Шўроси (ўша пайтда Т. Зиёқулов раис бўлган) Тайлоқ бобонинг деворида Норғучевнинг молхонаси бормиди ёки бостирмаси бормиди — аниқлик киритолмади (ёки буни истамади). Норғучев даъво қилган моддий зарар мавҳумлигича қолаверди. 1987 йил апрель ойидан бу иш билан шуғуллана бошлаган ноҳия ички ишлар бўлими ҳам «қор остидан» бирон из тополмади. Пировардига келиб 1988 йили ноҳия халқ суди Норғучевнинг даъвосини асоссиз, деб топди. Норғучевлар бундан норози бўлдилар. Энди аризаларни юқори манзилгоҳларга жўната бошладилар: вилоят партия қўмитасига, вилоят прокуратурасига ва ҳатто Марказқўмга...

Биз Чори Норғучевга «темирни иссиғида босмаган», деб эътироз билдирдик. Зиёли одам сифатида у бу эътирозимизни эътироф қилади, деб ўйлаймиз. Лекин темирни иссиғида босиб ҳам бир нарсага эришолмаганидан алами тутаганини тўғри тушунмоқ керак. Гап шундаки, 1988 йил 18 август куни маҳалла қўмитасининг мажлиси кўҳна девор ўрнида ўсиб чиққан жанжални муҳокама қилди.

Бобонинг ўғли Ҳамидов Чори жамоатчилик ўртасида ўзини тута билмади. Норғучева Сулувни ва унинг эри Норғучев Чорини ҳақорат қилди. Оғзидан боди кириб, шоди чиқди. Лекин «иссиқ темир» тегишли идораларга чивин чаққанчалик кор қилмади.

Маҳалла қўмитасининг ўша мажлисидан 9 кун аввал 251-қурилиш колоннаси бошланғич партия ташкилоти Ҳамидов Чорининг партия аъзолигига номзодлик фаолиятини қониқарли, деб топиб, қарор қабул қилган эди. 1989 йил бошида ноҳия партия қўмитаси, гарчи Ҳамидовнинг аёл кишини кўпчилик ўртасида ҳақорат қилганидан хабардор бўлсада, партия аъзолигига ўтказди. Шу орада «Ҳамидовнинг иши» ўртоқлик судига оширилди. Жамоатчилик ўртасида ўзини тута олмаган коммунистга маъмурий жазо эмас, партиявий жазо — қаттиқ ҳайфсан бериб қўя қолдилар.

— Ҳамидовга жиноят мажмуасининг энг юмшоқ бандини қўллаганларидами, ҳеч бўлмаганда уч мири жарима солганларидами, аламимиз ёзилгандай бўларди, — дейди Норғучев.

Ҳа, сал алами ёзилганидами, Норғучевлар молхона можорасини эҳтимол унутган бўлардилар. Ва умуман, қишлоқ Шўросидан тортиб, партия ташкилотигача бўлган идораларнинг масъул одамлари масалага жиддийроқ ёндашганларидами, аризалар оқими Марказқўмгача етиб бормаган бўларди. К. Маркс номли жамоа хўжалигининг раиси Т. Массиев, ноҳия партия қўмитаси биринчи котиби А. Лапасовлар: «Э, садағанг кетай Норғучев, сенга бир оғил керак бўлса, лойини ўзимиз пишитиб бўлса ҳам қуриб берайлик, фақат қулоғимизни тинч қўйсанг бас», деб унга бош эгмаган бўларди. Ва ниҳоят, Ангордек кичкинагина ноҳияда фалондай катта жанжал бормиш, деган овозалар қулоққа чалинмаган бўларди. Кичик бир зирапчанинг газагидан бузилган осойишталикни сўраманг энди.

Шундай деймизу...

Бу можаронинг бошқа бир нозик томони бор. Тайлоқ бобо Норғучевнинг тоғаси бўлади. Биз ҳозиргина юмшоқкўнгилликда, қатъиятсизликда, сансалорликда айблаб турган маъмурий ва жамоат ташкилотлари мухолиф томонларнинг қариндош-уруғлигини ҳисобга олмаган, десак хато қилган бўламиз.

Эт билан тирноқни ажратиб бўлмайди, тоға-жиянлар бугун айтишиб қолган бўлсалар, эртага топишиб кетадилар. Уларнинг биронтасига юклатилган 10 сўм жарима шу топишувга бир кун келиб тўғаноқ бўлиб турмасмикан, юракка доғ солмасмикан, деган мулоҳазалар кимнинг ҳам кўнглидан ўтмайди, дейсиз.

Табиийки, биз ҳам шу мулоҳазага бордик. Тоға-жиянларникига навбатдаги ташрифим тасодифан ҳайит номоз кунига тўғри келиб қолипти. Норғучев ва Ҳамидовлар яқинларининг қабрини зиёрат қилгани чиққан эканлар. Ҳовли ўртасидаги сим каравотга ўтириб олиб, Тайлоқ бобо билан суҳбатлашдим.

Гап гапга улашиб, имом Исмоил Ал-Бухорийни эсладик. Имомнинг «Кимки Оллоҳ таолога ва охиратга имон келтирган бўлса, ўз қўшнисига озор бермасин», «Мусулмон бандаси ўз биродаридан уч кундан ортиқ аразлашиб, гина сақлаб, гаплашмай ва сўрашмай юриши мумкин эмасдир. Улардан қай бири биринчи бўлиб саломлашса, ўшаниси яхшироғидир», — деган ҳадисларини нақл этдик. Ниҳоят, жияни билан сулҳга келишни, бу муборак ишни бугун, яъни ҳайит номози кунида мустажоб этишни таклиф этдим.

Бобо ҳеч нарса демади. Норғучевлар бўлса рўзномамизга йўллаган сўнгги ариза хатини рус тилида битипти. Эҳтимол, бу энди Москвага ёзишга тараддуддан нишонадир. Демак, мутлақо ярашгилари йўқ. Шуларни ўйлаганда беихтиёр В. М. Шукшиннинг «Бизга нималар бўляпти ўзи!», деган ҳайқириғи хаёлга келади. Наҳотки аллақандай бир бостирма (ёки молхона)ни деб, қачонлардир суяксиз тил ирода этган бир бемаврид гапни деб юракка чўккан кек, араз, ғараз қўшничиликка, тоға-жиянчиликка, одамийликка, охир-оқибатда мўмин-мусулмончиликка ҳукмини ўтказиб кетаверса. Наҳотки Тайлоқ бободек муслим одамда, Ҳамидов Чоридек «жамоа ўртасида ҳурмати баланд» (иш жойидан берилган характеристикадан) қурилиш прорабида, Норғучев Чоридек кўп йиллардан буён муаллим бўлиб ишлаётган инсонда ўртадаги гина-кудуратни унутиш учун жасорат топилмаса.

Жасорат кўрсатиш учун кишида ҳамиша ҳам имконият бўлавермас. Имкониятни бой бериб қўймаслик эса... Қадриятларимиз мезони эҳтимол асли шу нуқтадан бошланар...

О. УСАНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«УЧҚУН»ЛАР ҲАМКОРЛИГИ

● **Қува районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигининг Мозортаги қишлоғида «Учқун» кичик корхонаси бунёд этилмоқда. Кичик корхонани Ленинграддаги «Искра» йигирув-тўқув фабрикаси таъсис этди.**

Нева соҳилларидан келган мутахассислар барча ташкилий ишларни ўз зиммаларига олишди. Лойиҳалар ва цехлар қурилиши учун зарур ҳужжатлар қисқа муддатда тайёрланди. «Искра» қуваликларга технология ускуналари етказиб беради, дастлабки пайтда калава билан таъминлайди, кичик корхона оёққа тургунича молиявий ёрдам кўрсатади.

Шундай иншоотлардан бири — тўқимачилик цехи битай деб турибди. Яқинда бу ерда 80 та дастгоҳ, бошқа ускуналар ўрнатила бошлайди. Шундан кейин йигирув, пардозлаш, тикувчилик цехлари қурила бошлайди.

«Учқун» кичик корхонаси кўрпа-тўшак ва ёстиқ жилдлари, болалар кийимлари, эркакларнинг кўйлаклари, аёлларнинг халатлари учун ип-газлама чиқаради. Шартномага мувофиқ маҳсулотнинг ярмини таъсисчи олади, бошқаси эса «Учқун» тасарруфида қолади.

Корхона меҳнат фаолиятини бошлайдиган муддат аниқланди — у келаси йилнинг биринчи чорагида ишга тушади. Шу вақтгача Ленинграддаги «Искра» фабрикасида янги касбларни ўрганаётган 40 нафар йигит ва қиз қайтиб келади.

— Кичик корхонанинг фойдаланишга топширилиши, — дейди «Учқун» корхонасининг директори Ҳ. Мансуров, — жуда ўткир иккита муаммони ҳал қилишга ёрдам беради: бозорга энг зарур моллар етказиб берила бошлайди, одамлар эса ишга эга бўладилар.

(ЎзТАГ мухбири).

Мураккаб тарихий курашларга бой йўлни босиб ўтган Абдурауф Фитратнинг серқирра ижоди ҳали етарли ўрганилмаган. Қатағон йиллар қурбони бўлган Фитрат юксак истеъдод соҳибигина эмас, балки бутун умрини халқ бахти-саодати йўлида бахш этган комил инсон ҳам эди. Инқилобчи шоир, оташин маърифатчи ва тарихшунос, публицист ва мусиқашунос, драманавис, адабиётшунос, тилшунос олим... Унинг ижтимоий, ижодий, илмий фаолият доираси ана шу тарзда кенг ва салоҳиятли эди.

• НАВОИЙ МУКОФОТИГА НОМЗОДЛАР

ФИДОЙИ

Абдурауф Фитрат 1884 йили Бухорода туғилди. «Ўша вақтдаги Бухоро сиёсий ва хўжалик жиҳатдан Ғарбдан бир неча юз йил орқада қолиб кетган чор Россияси билан таққослаб қараганда ҳам, — деб ёзганди Файзулла Хўжаев, — анохронизм бўлиб кўринади... Юксак араб-форс маданиятининг излари ҳар қадамда кўриниб турар... амирнинг истибдоди ва қадимий истибдод тузуми авж олган эди». Бу фикрни сайёҳ ва тарихчи Д. Логофетнинг Бухоро ҳақида 1909 йили Петербургда эълон қилинган «Ҳуқуқсизлик мамлакати» китобининг номи ҳам тасдиқлайди.

Бухоро мадрасаларидан бирида, шунингдек, Туркияда таълим олган Фитрат халқнинг ночор аҳволини енгиллаштиришда илм, мактаб ролига катта аҳамият берди. Умуман, бутун Туркистон маърифатпарварлари шу ният йўлида бирлашдилар: янги усулдаги, аниқроғи, усули жадидия мактабларини очиб, болаларни ўқитдилар, дарсликлар ёзиб чоп эттирдилар, ўзга тиллардан болаларбоп асарларни ўзбек тилига ағдардилар.

Фитратнинг Бухоро инқилобигача бўлган фаолияти фақат маърифатпарварлик доирасида чекланиб қолмаган, албатта. У қизғин ижтимоий, адабий иш билан шуғулланди. Бухорода 1913 йилда «Ёш бухороликлар» ташкилоти иш бошлайди. Кейинроқ бу уюшма партия сифатида таркиб топди. Фитрат бу партия Марказий Қўмитасининг саркотиби вазифасида ишлаган.

1917 йилнинг 7 апрелида Бухоро шаҳрида «Ёш бухороликлар» тинч намойиш ўтказадилар. Бу намойиш амирнинг қонли қирғини билан интиҳо топади. Мағлубият Бухоро курашчиларини Совет Туркистони билан ҳамкорлик қилишга ундайди. 1918 йили «Ёш бухороликлар» партиясининг илтимосига кўра, Туркистон жумҳурияти Бухорога қўшин юборади. Бу юриш муваффақиятсизликка учрайди. Тадбирларни ўтказишда Файзулла Хўжаев ва Абдурауф Фитрат ташаббускор бўлади.

Фитратга 1918 йилнинг январь ойида «Ёш бухороликлар» партияси дастури лойиҳасини ишлаб чиқиш топширилади. Марказий Қўмита топшириғига кўра, Фитрат тартиб берган ислоҳотлар лойиҳасида «Бухорода ҳуқуқ асосида қурилган давлатчиликни жорий этиш, ўрта асрдан қолган Шарқ деспотизмини европача маърифатли монархия билан алмаштириш ҳамда меҳнаткашлар оммасининг фаровонлиги ва маданиятлилигини ошириш негизида Бухорони иқтисодий, сиёсий ва ҳарбий жиҳатдан мустаҳкамлаш» ғоялари илгари сурилган эди. Файзулла Хўжаевнинг фикрича, «лойиҳанинг камчилиги шундан иборатки, Фитрат ўнг қанотнинг аччиғини келтирмайин деб катта хатога йўл қўйди. У ҳатто жумҳурият керак деган талабни ҳам лойиҳанинг ҳеч бир жойида аниқ ва равшан қилиб айтмади...

Шунга қарамай, лойиҳа катта аҳамиятга молик эди: лойиҳа ташкилотнинг, шунингдек, янги Марказий Қўмитанинг ўз олдига қўйган мақсадлари билан аҳолини таништирди»...

Фитратнинг инқилобгача бўлган ижодида жамиятни сиёсий, иқтисодий ислоҳ қилиш, Туркистонни жаҳон тараққиёти йўлига олиб чиқиш ғоялари ифодаланган. Ватанпарварлик руҳидаги «Сайха» шеърлар тўплами, «Мунозара», «Ҳинд сайёҳи» публицистик асарларида маърифатпарвар-инқилобчи ижодкорнинг илғор демократик қарашлари ифодаланган.

Октябрь ва Бухоро инқилоблари Фитратнинг ижтимоий ва адабий эволюциясига кучли таъсир кўрсатди. У 1920—23 йилларда Бухоро халқ жумҳуриятида масъул ишларда ишлади, ҳаётининг сўнгги ўн беш йилини илмий-адабий ишга бахш этди.

Абдурауф Фитрат драматург сифатида «Абулфайзхон», «Темур сағанаси», «Бегижон», «Арслонхон», «Қон», «Або Муслим», «Чин севиш», «Ҳинд ихтилолчилари», «Ўғузхон», «Восе қўзғолони», «Тўлқин» каби пьесалар ёзди. Ҳатто «Тўлқин» тарихий-инқилобий пьесаси асосида композитор Мухтор Ашрафий билан ҳамкорликда опера асари яратишга киришган эди. «Абулфайзхон» ўзбек совет адабиётида яратилган биринчи тарихий фожиадир.

Бухоро инқилоби ғалабасидан сўнг ёзилган бу пьесада аштархонийлар ҳукмронлигининг емирилиши ва манғитларнинг ҳокимият тепасига келиши тасвирланган. Драманависнинг ушбу фожиани ёзишдан мақсади манғитлар салтанатининг тарихан таназзулини кўрсатиш эвазига ғалаба қозонган инқилобнинг табиий ва қонунийлигини тасдиқлашдан иборат.

Йигирманчи йилларда Фитрат шоир сифатида бир қанча шеърлар ёзди. Турли мавзу ва кайфиятларни ифода этган бу шеърларда ижодкор маҳорати, ўзига хос услуби барқ уриб турибди. Уларда шоирнинг кенг фикрлаши, ғоя ва қарашлари тасвирланган. Ижодкор ўз ўлкасинигина эмас, бутун мазлум Шарқнинг тақдирини ўйлайди. «Ҳар ёнида кенг, ям-яшил ўтлоқлар. Оғочлари яшил кийимлар кийган. Ясов тортиб кўкрак кериб юксалган» Шарқ Ғарб, айниқса, инглиз мустамлакачилиги остида ниҳоясиз эзилган. «Ўтлар аро ёниб турган қишлоқлар, хирмон бўлиб ётган гавдалар жонсиз...». Шулар шоир юрагини изтиробга солади.

20-30-йилларда Шарқ мавзуси Шўро, жумладан, ўзбек шўро адабиётининг севимли мавзуси бўлиб қолди. Бу мавзуда юзлаб асарлар юзага келди. Фитрат ҳам «Ҳинд ихтилолчилари» драмасида ҳиндистонлик эрксеварларнинг маккор инглиз мустамлакачиларига қарши курашини ёқларкан, инглизларнинг зўравонлик сиёсатини қоралайди. Бу билан ҳинд халқининг миллий озодлик ҳаракатини маънавий қўллабгина қолмади, бутун ўзбек шўро адабиётида халқаро қардошлик мавзуини бутун долзарблиги билан тараннум этди. Унинг бу фаолияти ҳинд халқининг атоқли давлат арбоби Жавоҳарлаъл Неру эътирофига сазовор бўлди. Бинобарин, бу асарлар Фитрат шеърияти ва драматургиясининг байналмилал моҳиятидан далолат беради.

Абдурауф Фитрат ҳам тожик, ҳам ўзбек тилларида ижод этган зуллисонайн адиб бўлиб, бу соҳада тарким топган минг йиллик анъанани давом эттирди. Самарқанд ва Тошкентдаги ўқув юртларида ўзбек ва тожик адабиётлари ҳамда тиллари тарихидан дарс берди. Тил ва имло муаммоларини ҳал этишда фаоллик кўрсатди, форс-тожик адабиётининг Фирдавсий, Умар Хайём, Бедил, ўзбек адабиётининг Аҳмад Яссавий, Лутфий, Навоий, Бобур, Муҳаммад Солиҳ, Турди Фароғий, Машраб, Нодира, Фурқат, Муқимий сингари мумтоз намояндалари ҳақида тадқиқотлар яратди. Айниқса, «Адабиёт қоидалари» (1926), «Ўзбек классик мусиқаси ва унинг тарихи» (1927), «Аруз» (1936) каби тадқиқотлари ҳамон ўз илмий қимматини йўқотгани йўқ. Шуниси эътирофга арзирлики, устоз С. Айний форс-тожик адабиёти тарихини умумлаштирувчи «Намунаҳои адабиёти тожик» антологиясини тузган бўлса, Абдурауф Фитрат «Энг қадимги турк адабиёти» (1927) ва «Ўзбек классик адабиётидан намуналар» (1928) асарлари билан шундай шарафли вазифани бажарди. Натижада ўзбек мумтоз адабиётининг минг йиллик тарихий йўлини тасаввур этиш имконияти яратилди.

Улуғ адиб Фитрат ҳар қандай камситиш ва танқидларга қарамай, 20-30-йилларда самарали ижод қилди. Унинг шарқшунос сифатидаги фаолияти эса Москвада ҳам, Ленинградда ҳам эътироф этилди. Ленинград Шарқшунослик институтининг унга профессорлик унвонини бергани бунга ёрқин шаҳодатдир.

Маълумки, йигирманчи йилларнинг иккинчи ярмида мамлакатда мунофиқона қатағончилик бошланди. Қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш, маданий инқилоб соҳаларида кечириб бўлмас хатоларга йўл қўйилди. Қатағончиларга манқуртлар тўдаси — тўпори оломон керак эди. Ақл-идрок соҳиблари, истеъдодли кишилар бу жаҳолатни сеза бошладилар. Бироқ, ҳушёрлик уларга қимматга тушди. Ёзувчилар, шоирлар, фан ва жамоат арбоблари биринкетин тазйиққа учрай бошладилар. Натижада ўзбек халқи ўзининг ақл-заковат тимсоли бўлган асл ўғлонларидан ажралди. Файзулла Хўжаев, Акмал Икромов, Абдулла Қодирий, Чўлпон, Элбек, Усмон Носир... Бу рўйхат узун... Абдурауф Фитрат ҳам ана шундай қурбонлардан бири эди.

Партиянинг тарихий XX съездидан кейин бегуноҳ қамалган ва қатл қилинган минглаб кишилар қатори Фитрат ҳам оқланди. Бироқ «Фитрат ижоди мафкурамизга тўғри келмайди, уни ўрганмоғимиз маъқул эмас», дея жар солувчилар бор эди. Дарслик, тадқиқот ва мақолаларда Чўлпон ва Фитратни фош этиш давом эттирилди. Фақат қайта қуриш давридагина улар юзидаги қабиҳ ниқоб йиртилмоқда.

Эндиликда Фитратнинг барча асарларини танқидий ўрганиб, мукаммал нашрларини амалга ошириш, айни чоқда адабий-ижтимоий ҳаётдаги ўрни-мавқеини аниқ белгилаш, ижодкор сифатидаги сиймосини бутун бўйи-басти билан эл кўзи ўнгида гавдалантириш, қолаверса, хотирасини тузукроқ абадийлаштириш, Бухорода уй-музейини очиш давр талабига айланиб қолди. Бу унинг нурли хотирасини эъзозлаш учунгина эмас, балки, Фитрат ва унга ўхшаш қатағон қурбонлари хотирасига қўйилган муносиб ҳайкал ҳам бўлур эди.

Абдурауф Фитратнинг табаррук номи, жамоат арбоби сифатидаги хизматлари, адиб ва қомусчи олимлик фаолияти шўро ҳукуматининг дастлабки йилларидаёқ илк бор ўзи ўрганишни бошлаб берган улуғ мутафаккир Алишер Навоий номидаги мукофотга муносибдир.

Охунжон САФАРОВ,
филология фанлари доктори, профессор.

Тошпўлат АҲМАД,
шоир, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими.

Ғайрат МУРОДОВ,
филология фанлари номзоди.

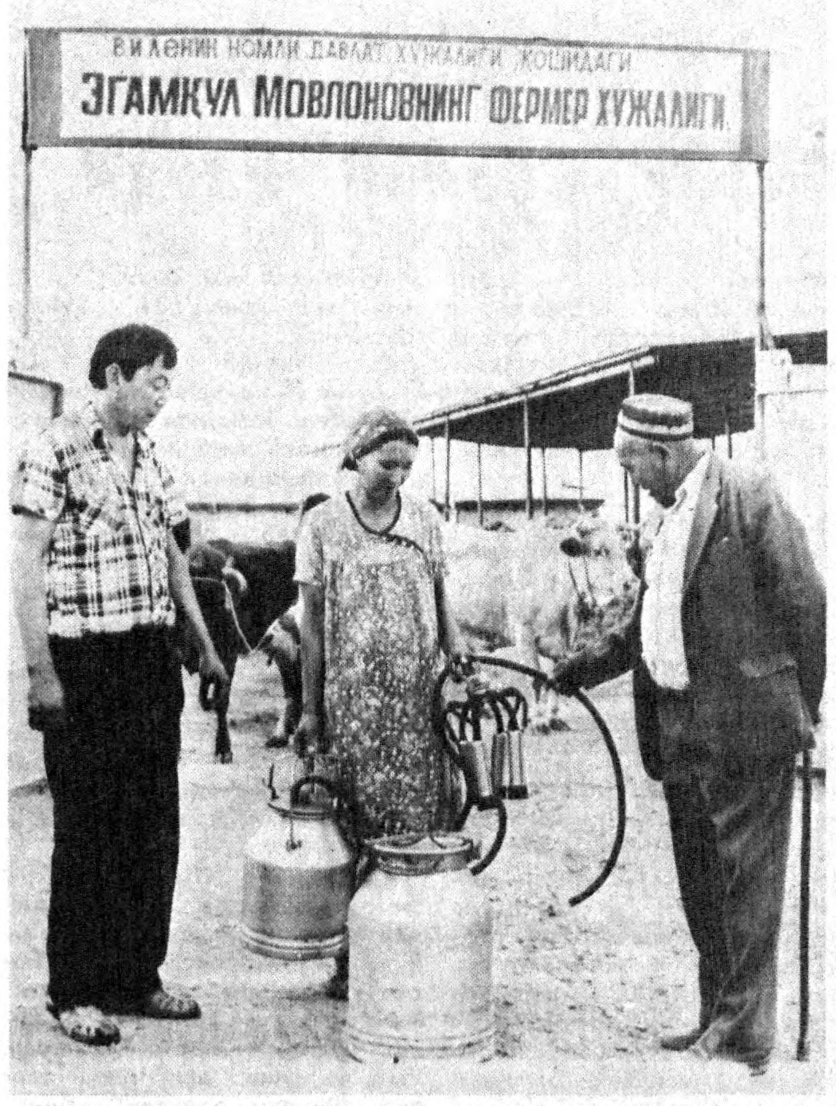

Дўстлик районидаги Ленин номли давлат хўжалигида Эгамқул Мавлонов фермер сифатида танилган. Ўтган йили 98 тонна сут, 10 тонна гўшт етиштирди. Шу йилнинг биринчи ярмида эса давлатга 32 тонна сут топширди.
СУРАТДА: Э. Мавлонов (ўнгда) ўғли Асад ва келини Боғдош билан суҳбатда.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

МУШТАРИЙ:

• Хабар беради

ИЖАРАДАГИ КОРХОНА ЮТУҒИ

Булунғур ғишт заводи илғари қолоқ корхоналардан бири эди. Завод ижарага берилгач, аҳвол ўзгариб қолди. Меҳнат жамоаси имкониятлардан унумли фойдаланиб, план-топшириқларни ошириб бажара бошлади.

— Шу йилнинг беш ойи мобайнида 5 миллион дона пишиқ ғишт ишлаб чиқардик, — дейди завод директори А. Жуманов. — Даромад ҳам меҳнатга яраша бўлди. Ўтган даврда 500 минг сўм соф фойда олдик.

Завод маъмурияти ўз ишчи-хизматчилари ижтимоий шароитларини яхшилашга ҳам эътиборни кучайтирмоқда. Ишчилар икки маҳал иссиқ овқат билан бепул таъминланяпти. Уларга ишдан сўнг уйга қайтиш учун автобус ажратилган. Илғорларга ҳар ойда мукофот пули берилмоқда. Бу эса ишлаб чиқаришда меҳнат самарадорлигини оширишга хизмат қиляпти.

И. БЕРДИМУРОДОВ,
Самарқанд вилояти.

...муаммо қўяди

ҲУНАРМАНДГА ЭЪТИБОР КЕРАК

Бир вақтлар бизнинг бойсунликлар ҳам ўз ҳунарлари билан диёримизга машҳур бўлишган. Йирик қишлоқлардаги уста ишчилар тажрибасини ўрганиш учун бошқа жойлардан ҳунармандлар келишган. Ўша пайтда Кофурун қишлоғида кигиз-ҳафтранг тўқиш авж олган бўлса, Дарбант қишлоғида жули ҳирс (яъни қалин гиламга ўхшаган маҳсулот) тайёрлаш кенг ривожланган.

Бизнинг районда 9 та давлат хўжалиги, 80 дан зиёд корхона ва ташкилот фаолият кўрсатади. Улар ҳамжиҳатлик қилиб, жойларда кичик-кичик корхоналар, цех ва филиаллар, устахоналар очишса, истеъмол бозорини буюмлар билан тўлдириш, қолаверса, аҳолини иш билан таъминлаш муаммолари бирмунча ҳал қилинган бўлур эди.

М. СОҲИБҚУЛОВА,
Сурхондарё вилояти.

...танқид қилади

ФОЙДАСИ СИЗГА, ЗАРАРИ-ЧИ?

Ҳозирги кунимизни электр энергиясиз тасаввур этиш қийин. Нур борки, ҳаёт доимо ёруғ ва кўркам. Дейлик, хонангизда ёки иш жойингизда чироқ ўчиб қолди. Сиз дарҳол тузатиш бўлимларига қўнғироқ қиласиз. Агарда шу заҳоти энергия беришса яхши-я, аммо беришмаса-чи?

Биз ана шу саволларга Марҳамат районида жавоб топмоқчи бўлиб, қизиқ воқеаларга дуч келдик. Бу ерда энергиядан ноўрин, бекитиб фойдаланаётганлар анча экан. Районда ўтган беш ойда 100 дан зиёд энергиядан ноўрин фойдаланиш ҳоллари аниқланиб, қарийб 6000 сўм пул ундириб олинибди.

Хўш, кимлар, қайси ташкилот шундай қилмоқда? Мана, танишинг: район халқ таълими бўлими (бошлиғи А. Омонов) узоқ муддат иссиқхона учун электр энергиясидан яширинча фойдаланиб келган. Қарийб 51 минг киловатт-соат энергия шу тариқа ишлатилган. Бунинг учун улар 2040 сўм жарима тўлашга мажбур бўлишди. Ильич номли колхоздаги автомобиль ремонти устахонасидан 21668 киловатт-соат энергиядан ўринсиз фойдаланганi учун 650 сўм жарима ундириб олинди.

Текширишлардан шу нарса маълум бўлдики, кўпгина ташкилотлар, корхоналар энергиядан оқилона фойдаланмаяптилар. Зарур-нозарур ҳолларда электр энергия ишлатиш кўпаймоқда. Афтидан, бу жойлардаги боқибеғамлар энергиянинг қанчалик қийин йўл билан ҳосил қилинишини билсада, бунга эътибор бермайди.

Очиғини айтганда, энергетикларга ҳам осон эмас. Негаки, тармоқда трансформаторлар, подстанциялар, эҳтиёт қисмлар етишмаяпти. Эскиларини эса янгилаш имкони бўлмаяпти. Шу боис жойларда бот-бот чироқлар ўчиб қолмоқда. Эндиликда энергиядан фойдаланишни ҳар бир корхона, ташкилот ва хонадонда қатъий тартибга келтириш, энергияни бўлар-бўлмасга ишлатаверишга чек қўйиш керак. Шундай қилинганда энергетик танглигининг олди олинади.

У. МУҲАМЕДОВ,
Андижон вилояти.

Ўзбекистон Фанлар академияси Адабиёт институтининг катта илмий ходими, таниқли навоийшунос Суйима ҒАНИЕВА яқинда Эрон сафаридан қайтди. Мухбиримиз Алишер РЎЗИЕВ олима ҳузурида бўлиб, унга бир неча савол билан мурожаат қилди.

«ИШҚ АГАР КОМИЛ ЭРУР...»

— Суйима Ғаниевна, саъйи ҳаракатларингиз натижасида Алишер Навоийнинг дастхати бизга етиб келганлиги матбуотда эълон қилинган эди. Муштарийларимизни шунинг тафсилоти билан бохабар этсангиз.

— Дарҳақиқат, бунинг тафсилоти жуда қизиқ бўлган. Бундан бир неча йил муқаддам Теҳронда нашр этилган феҳраст (каталог) Москвадаги В. И. Ленин номидаги кутубхонага келиб тушди. Унда Теҳрондаги кутубхоналардан бирида Алишер Навоийнинг ўз қўли билан кўчирилган иккинчи расмий девони «Наводир ун-ниҳоя» мавжудлиги аён бўлди. Москвадан шоир дастхатидан намуна сифатида берилган саҳифани ўша кезда рўзномангизда эълон қилган эдик. Алишер Навоий дастхатини илк бор кўриш менга Фирдавсий «Шоҳнома»сининг 1000 йиллик тантанаси кунларида насиб этди. Шуниси қувончлики, бу унутилмас воқеа жумҳуриятимизда Алишер Навоий йили деб эълон қилинган 1991 йилнинг 1 январь куни рўй берди. Шундан сўнг ана шу дастхатга буюртма бердик. Уни қўлга киритиш йўлида катта машаққатлар чекилди, кўпгина қийинчиликларни бартараф этишга тўғри келди. Жумҳуриятимиз ҳукумати ва Ўзбекистон Фанлар академияси раҳбарияти мадади туфайли Навоий дастхатини олишга муваффақ бўлдик. 7 июнь куни Навоий дастхати микрофильми Эроннинг Совет Иттифоқидаги элчиси Неъматулло Изадий жаноблари томонидан Тошкентда Ўзбекистон ва Эрон дўстлик жамияти таъсис бўлган кунда ўзбек олимларига топширилди. Ушбу микрофильм эвазига эса Ҳофиз Шерозийнинг ўз қўли билан кўчирилган қўлёзмаси микрофильми элчига совға қилинди. Таассуфки, ўша куни Тошкент Шарқшунослик институтининг директори А. Ўринбоев билан (Ҳофиз Шерозий дастхати ана шу институт мулки) иккаламиз Эронда сафарда эдик.

— Сафарда Алишер Навоий ижодига оид ва унинг асарлари хусусида қандай янгиликлар учратдингиз?

— Эрон матбуотида нашр этилган бирмунча мақолалар, Навоийнинг «Мажолис ун-нафоис» тазкирасининг форсий таржималари (иккинчи нашри) китобини, «Мактублар» деб аталган мажмуалар таркибидан бир неча мактублар, Навоий даври адабиётига оид мақола ва рисолаларнинг зеракси (ксерокопияси)ни олиб келдим. Шунингдек, «Навоий луғати» асарининг зераксини ҳам келтиргандим, уни луғатшунос олимларимиз ихтиёрига топширдим.

— Эронга иккинчи сафарингизнинг боиси нима эди?

— Эрон ислом инқилобининг раҳбари имом Ҳумайний ҳазратлари вафотига икки йил тўлиши муносабати билан ўтказиладиган маросимларда иштирок этишга даъват этилган эдик. 31 майдан 8 июнга қадар Эронда бўлдик. Маросим тадбирларига кўп мамлакатлардан икки юздан зиёд расмий меҳмон чақирилган экан, лекин 20 мингдан кўп зиёратчи Теҳронга келди. Маросимда анъанавий расм-русумлар ўтказилди, расмий қабул ва зиёратлар уюштирилди. Биз Қум шаҳри ва Машҳадга ҳам бордик.

— Машҳадда Алишер Навоий таҳсил олганлари ва бунёдкорлик ишлари билан машғул бўлганлари маълум. Шулар тўғрисида ва Машҳад довруғини оламга ёйган имом Ризо мақбараси ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Али ибн Мусо ислом оламида саккизинчи имом ҳисобланадилар. Унга халиф ал-Маъмун Али Ризо лақабини берган. 817 йилда Марв шаҳрида кўп минглик йиғин ўтказиб, Ризони валиаҳд деб эълон қилган.

Машҳад шаҳри ана шу имом мозори, кейинчалик мақбараси атрофида бунёд этилган. Машҳаддаги ҳозирги имом Ризо мақбараси X асрда қурилган. XIV аср аввалида унга янги безаклар берилган, гумбазлари ва минoралари эса олтин билан қопланган. Навоий ана шу мақбаранинг жанубий қисмида бағоят гўзал айвон қурдирган.

Алишер Навоий Машҳадга илк бор ёшлигида келган. У бир неча йил Машҳад мадрасаларида таҳсил олган. Ҳаётининг сўнгги йилларида ҳам Навоий бу шаҳарга келган ва ўзи бунёд эттирган иншоотлар ва бинолар аҳволи билан қизиққан. Навоий Машҳадда таҳсил олган йилларида ўз замонасининг машҳур олиму шоирлари билан танишган. Жумладан, у Камол Турбатий билан ҳамсуҳбат бўлган, Дарвеш Мансурдан эса сабоқ олган.

Машҳад музейида мусаввир Маҳмуд Музаҳҳиб мўйқаламига мансуб Алишер Навоийнинг асо (ҳасса) тутган рангли расми сақланади. Мен ана шу расмнинг рангли нусхасини бизга юборишларини ўтиндим. Оятилло Мусавий Ардабилий жаноблари Навоий тантаналарига қадар юборажакларини ваъда этди.

— Сир бўлмаса, айтингчи, буюк бобомиз юбилейига ўзингиз қандай туҳфа тайёрлаяпсиз?

— Алишер Навоийнинг нашр этилмаган асарларидан «Муножот», «Сирож ул муслимин», «Назм ул жавоҳир» муқаддимаси асарларини нашрга тайёрладим. «Муножот» бир неча тилга (Қаҳҳор Рашидов ташаббуси билан) таржима қилинди. Улар ҳозир чоп этилмоқда. Тўпламлар, мақолалар тайёрлаяпман. Шунингдек, Ҳусайн Бойқаро девонидан терма ғазаллар ҳам чоп этилади. Ҳозирги асосий ишим Алишер Навоий дастхатини нашр эттиришдир.

— Бу эзгу ишни муваффақиятли якунлашингизга тилакдошмиз. Дарвоқе, ҳазрат Алишер Навоий айтганларидек, ишқ агар комил бўлса, ҳар қандай эзгуликлар, нурли мақсадларга албатта эришилади.

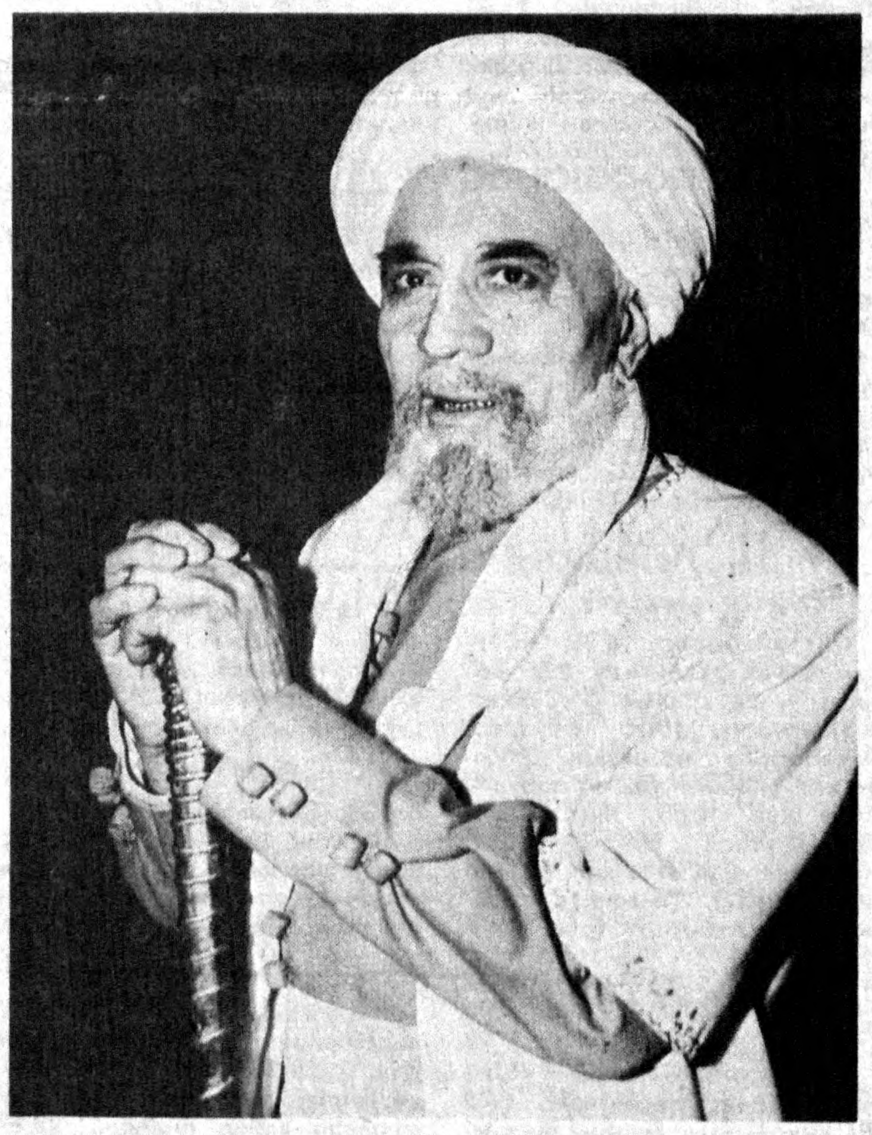

ХУШ КЕЛИБСИЗ, ҲАЗРАТ!

Алишер Навоий ҳақида ҳикоя қилувчи драма илк бор Ҳамза номидаги академик театрида ўзининг мукаммал талқинини топган. Халқимиз Аброр Ҳидоятов, Олим Хўжаевдай буюк санъаткорлар ижросидаги ҳазрат Алишер Навоийни ҳеч қачон унутмайдилар. Устозларнинг талқини санъат навоийномасида бетакрор ижодий мактаб бўлиб қолган. Ана шу мактаб театр санъатининг кейинги авлодларини мунтазам янги изланишларга чорлаб турибди.

Худди шу маънода Ҳамза номидаги академик театрнинг янги «Алишер Навоий» спектакли характерлидир. Ўзбекистон ССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати Турғун Азизов устозлар анъаналарига амал қилиб, Уйғун ва Иззат Султоннинг машҳур драмасини қайтадан янгича сайқаллар, ёндашувлар билан саҳналаштирди. Қутлуғ тўйга муносиб совға бўлган янги спектаклдаги Алишер Навоий ролини турли авлодга мансуб бир неча актёр ижро этмоқда.

Сиз ўзининг қадрдон даргоҳига қайтадан ташриф буюрган улуғ шоирни СССР халқ артисти Зикир Муҳаммаджонов ижросида кўриб турибсиз.

А. РИСҚИЕВ (ЎзТАГ) туширган сурат.

• Изтопарларга раҳмат!

ДАРАК ТОПДИК

Отамиз Рихситулла Раҳматуллаев ғалаба суруридан бенасиб бўлганлар. Улардан охирги хатни 1942 йилнинг баҳорида олгандик.

Орадан кўп вақт ўтмай, отамизнинг ҳалок бўлганликлари тўғрисидаги 229-отлиқ ҳарбий полкдан «қора хат» келди. Бироқ унда қаерда ҳалок бўлганликлари кўрсатилмаганди. Аниқлашни сўраб ёзмаган жойимиз қолмади. Ниҳоят, тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш жамиятининг Тошкент вилояти кенгаши ҳузуридаги «Прометей» қидирув клуби изтопарларидан хат олдик.

«5-отлиқ корпусининг 79-отлиқ дивизияси взводи командири лейтенант Рихситулла Раҳматуллаев 1942 йилнинг 17 мартида ҳалок бўлган. Харьков вилоятининг Ново-Яковлевка қишлоғида дафн этилган».

Отамизнинг тақдири ҳақида аниқ маълумотга эга бўлишимизга ёрдам берган «Прометей» қидирув клуби аъзоларига ўз оиламиз номидан миннатдорчилик билдирамиз.

Ҳ. РАҲМАТУЛЛАЕВА,
Тошкент тўқимачилик комбинатининг катта назоратчиси.

• Дўст билан обод уйинг

БИРОДАРЛИККА ҚЎЛ БЕРИШГАН

Жалолқудуқ, Қўрғонтепа, Хўжаобод, Пахтаобод районлари партия, совет ташкилотлари ва хўжаликлари вакилларининг Қирғизистон жумҳурияти Уш вилоятининг қўшни районларига боришганига кўп вақт бўлгани йўқ. Дўстлик, ўзаро ҳамкорлик ва яқин қўшничилик алоқалари янада мустаҳкамланмоқда. Жалолқудуқ районининг вакиллари эса Қорасув районидаги йирик «Қорасув» давлат хўжалиги, К. Маркс номли, Ленин номли жамоа хўжаликларида бўлишиб, меҳнаткашлар билан дилдан гаплашдилар.

Аслида мазкур хўжаликлар пахтачилик ва чорвачиликка ихтисослашган. Азал-азалдан ильичликларнинг Қорасувда, қорасувликларнинг Ильич номли жамоа хўжалиги ёки Жалолқудуқ районларида қавми-қариндошлари, қуда-қудағайлари, яқин дўстлари бор. Энг муҳими, қорасувлик ўзбеклар чорвачилик, жалолқудуқлик қирғизлар эса пахтачилик илмини пухта эгаллаб, юртдошлари таҳсинига сазовор бўлмоқдалар. Эндиликда улар ўзларининг ана шундай илғор тажрибаларини ўртоқлашишмоқда. Ўтган даврда кўзга кўринарли амалий ишлар қилинди. Масалан, ильичликлар «Қорасув»га «Херсон—200» маккажўхори ўриш комбайни беришди. Қорасувликлар эса баҳорда 1-2-навли уруғлик чигит, қишлов чоғида ем-хашак юборишди. Ҳатто қорасувликлар уруғлик маккажўхори тавсия этишди. Ильичликлар маккажўхорини келаси йили олишмоқчи.

— Қорасувлик биродарларимиздан бозор иқтисодиёти шароитида хўжалик юритиш, меҳнатни ташкил этиш, ижарачилик, алмашлаб экишни ривожлантиришни ўрганяпмиз, — дейди Ильич номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Ирисбой Эрматов. — Айниқса, дўстларимиз маккажўхорининг гектаридан 100 центнердан ҳосил олишаётганини таъкидламоқчиман. Биз ҳам уларнинг тажрибасидан фойдаланяпмиз.

Дарҳақиқат, шундай. Ўз навбатида ўтган йили ильичликлар қизилча етиштиришда районда яхши натижага эришишганди. Бу йил қорасувликлар қўшниларидан қизилча етиштиришни ўрганиб кетишди.

Ҳар икки хўжаликда иқтисодий ривожланиш, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш, неча йиллардан бери тўпланиб қолган ижтимоий, маданий-маиший муаммоларни комплекс ҳал этишга эътибор кучайтирилди. Шу ўринда Ильич номли жамоа хўжалигида жумҳурият Президенти Фармонларининг бажарилиши қўл келаётир. Яъни кейинги икки йилда 265 хўжаликка уй қуриш учун ер участкаси берилди. 1991 йилнинг ўзида 1030 деҳқон оиласига 115 гектар ер қўшимча томорқа учун ажратилди. Бошқача айтганда, хўжалик ҳудудидаги барча хонадон 20 сотихдан томорқага эга бўлди. Аҳолига 69 бош қорамол, 111 бош қўй, 1018 бош парранда, 130 тонна ем-хашак сотилди.

Ильич номли хўжалик ҳудудидаги 26- ва 27-мактабларда машғулотлар ўзбек ва қирғиз тилларида ўтказилмоқда. Ёшлар истаган тилда таълим олишлари мумкин. Яқинда 844 ўқувчига мўлжалланган мактаб, 140 ўринли 3 та болалар боғчаси, 24 километр табиий газ, 28 километр водопровод қувурлари учун лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланди.

Келгусида хўжаликда қирғиз маданий маркази очиш ва қирғиз ашула-рақс дастаси тузиш мўлжалланмоқда. Бу, шубҳасиз, икки халқ ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

С. АБДУРАҲИМОВ.

• *Тилга эътибор*

Баъзи сўзлар изоҳи

Кейинги пайтларда қайта қуриш ва бозор иқтисодиёти билан боғлиқ ҳолда юзага келган сўзлар кўпроқ ишлатиладиган бўлиб қолди. Қуйида яна шу сўзларнинг баъзиларига изоҳ беришга ҳаракат қиламиз.

● ДИЗАЙН (инглизча дизайн — лойиҳалаштирмоқ, конструкция қилмоқ) — буюмларни бадиий жиҳатдан безаш, саноат маҳсулотларини эстетик жиҳатдан лойиҳалаштириш. Дизайнер — рассом-конструктор, дизайн бўйича мутахассис.

● КОНВЕРСИЯ — асли лотинча сўз бўлиб, «ўзгариш» деган маънони билдирган. Кейинги йилларда бу сўз кўп ишлатиладиган бўлиб қолди. Қурол-яроғларни қисқартириш муносабати билан ҳарбий корхоналарнинг кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришга мослаштирилиши конверсия деб таърифланмоқда. Қисқа ва ўртача масофага отиладиган ракеталарни, умуман хавфли ҳарбий қурол-яроғларни йиғиштириб олиш ва йўқ қилиш ҳам конверсия ҳисобланади. Молияда конверсия: амалдаги курси (қиймати)га кўра бир валютани иккинчи валютага алмаштириш. Совет сўми эса конверсия кучига эга эмас.

● МЕНЕЖЕР (инглизча менеже — «бошқармоқ» сўзидан) дастлабки маъноси капиталистик ишлаб чиқаришда ёлланма профессионал бошқарувчи. Бизда ҳам менежерлар, яъни ишлаб чиқаришни замонавий асосда бошқара оладиган мутахассислар тайёрланмоқда.

● СПОНСОР (инглизча) — бирон бир тадбирни маблағ билан таъминлаб турадиган шахс ёки ташкилот. Қурилаётган қўшма корхоналарда ҳар иккала томондан спонсорлар (ҳомийлар) иштирок этади.

● ЭКСТРАСЕНС — бу сўз биронта луғатда, жумладан чет эл сўзлари луғатида ҳам йўқ. Мутахассислар уни лотинча «ғайри табиий», «ўта» маъносидаги экстра сўзи билан қўшиб «идрок қилиш», «ҳис этиш»ни англатувчи сенсор сўзидан олинган бўлса керак, деб тахмин қиладилар. Шундай қилиб, экстрасенс «ўта сезгир», «истеъдод эгаси», «ғойибдан хабар берувчи» демакдир.

Тўпловчи С. ҚОРАЕВ.

ФОЙДАЛИ КЎРГАЗМА

Андижон вилоятида «Союзпромвнедрение» Бутуниттифоқ кўргазмаси жумҳурият бўлимининг кўчма экспозицияси вилоят корхоналарида неча юзлаб номдаги халқ истеъмоли молларини кўплаб ишлаб чиқара бошлашга ёрдам беради.

Кўргазмага турли-туман саноат маҳсулотларининг ярим мингтадан кўпроқ намунаси қўйилган. Уларни корхоналарда ишлаб чиқаришни ўзлаштириш мумкин. Ҳозирнинг ўзидаёқ ишлаб чиқарувчиларнинг кўргазма ходимлари билан ўзаро манфаатли амалий ҳамкорлигидан мисоллар келтириш мумкин. Масалан, Андижон «Электроаппарат» заводининг жамоаси тақдим этилган намуналар асосида замонавий электр ўчиргичлар ва шунга ўхшаш бошқа асбобларни ишлаб чиқара бошлади. Вилоят маҳаллий саноат бошқармасининг Олтинкўл районидаги бадиий кулолчилик ва шиша заводи мутахассислари кўргазма маъмурияти билан оммавий эҳтиёж молларини ишлаб чиқариш юзасидан амалий ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзоладилар.

(ЎзТАГ).

• Фотоконкурс—91 •

Ёз чилласида сув қўйнида яйрашга нима етсин. Тўрақўрғон районидаги «Умид» болалар боғчаси кичкинтойлари учун ана шундай қулайлик яратилган. «Ширинлик» комбинатига қарашли бу боғчада 360 нафар ўғил-қиз тарбияланмоқда.

СУРАТДА: болалар чўмилаётган пайт.

Суратқаш Н. МУҲАММАДЖОНОВ.

● Табобат

КЎЗИНГИЗ РАВШАН БЎЛСИН

2-Тошкент Давлат тиббиёт олий илмгоҳи кўз касалликлари кафедрасининг ассистенти Эркин Билолов кўзнинг птеригиум касаллигини даволашнинг янги жарроҳлик усулини кашф этганлиги учун муаллифлик гувоҳномасини олди.

Птеригиум кўз қорачиғини қанотсимон оқ парда қоплашидир. Умумий кўз касалликларидан 11 фоизини птеригиум хасталиги ташкил этади. Птеригиумни даволатмаслик беморни бу ёруғ дунёни кўришдан маҳрум этади.

Чанг-тўзон, ҳаддан ташқари иссиқ ҳарорат таъсирида кўз пардаси яллиғланади. Шунингдек сурункали коньюктивитлар птеригиум касаллигини келтириб чиқаради. Ваҳолонки табиатнинг бузилиши, кўтарилаётган чанг-тўзонлар, тузлар бу касалликнинг манбаидир.

Ҳамюртимиз Э. Билолов яратган янгилик туфайли 250 дан зиёд бемор операция қилиниб, саломатлиги яхшиланди.

А. ЖОВЛИЕВ.

Мукаммал дарсликлар керак

ЯНГИЛАНИШ САРИ

Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанларни ўқитишни қайта қуришни ўқув жараёнини илмий-услубий ва ахборот билан таъминлашсиз тасаввур этиб бўлмайди. Февраль ойининг иккинчи ярмида Ўзбекистон ССЖ Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида, жумҳурият ўқув-услубий кабинети раҳбариятининг ушбу муаммога оид ахбороти тингланиб, бу соҳада ўқув жараёнининг илмий-услубий адабиётлар билан таъминланиш даражасининг пастлиги ҳамда ҳал этилмаган муаммоларнинг ниҳоятда кўп эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Вазирлик ҳайъати мазкур соҳада вужудга келган танглик ҳолатини атрофлича таҳлил этиб, бу ҳолатни бартараф этишнинг аниқ чора-тадбирларини белгилади. Тадбирларни амалга ошириш шунчаки даъват ёки чақириқлар йўли билан бўлмайди. Чунки бу жараён маълум моддий харажатларни талаб этади.

Шу мақсад учун вазирлигимиз 1 миллион 114,5 минг сўм миқдорда маблағ ажратди. Мазкур маблағ 61 номдаги (558 босма тобоқ ҳажмда) гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар учун, шу ўқув йилининг охиригача дастурлар, махсус курслар ҳамда ўқув қўлланмаларини ёзиш ва уни нашр этиш билан боғлиқ эҳтиёжлар учун сарфланади.

Албатта, бундай масъулиятли вазифани ҳал этиш жумҳуриятимиздаги етакчи жамиятшунос олимлар, мутахассислар ҳамда катта педагогик тажрибага эга бўлган ўқитувчиларнинг сафарбарлигини талаб этади.

Бу борада вазирлигимиз ҳайъати ҳар бир фан бўйича алоҳида муаллиф жамоаларини тасдиқлади.

Муаллифлик жамоаларига кирган олимлар, ўқитувчилар, илмий ходимлар ҳамда мутахассислар учун ижодий таътиллар ва бошқа зарур бўлган шарт-шароитларни яратиш назарда тутилмоқда. Инсон фаолиятининг ҳеч бир қирраси йўқки, у биринчи навбатда моддий манфаатдорликка келиб боғланмаган бўлсин. Шу туфайли вазирлик яратилаётган дастурлар ҳамда ўқув қўлланмаларининг юқори савияда ёзилишига эришишда муаллифлик жамоаларининг моддий жиҳатдан манфаатдорлигини ошириш зарур деб ҳисоблайди. Шунга биноан **Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги олийгоҳлар учун мўлжалланган «Ўзбекистон халқлари тарихи» фани бўйича яратиладиган энг яхши ўқув қўлланмаси учун учта мукофот белгилади:**

биринчи ўринни эгаллаган муаллифлик жамоалари ёки муаллиф учун — 3 минг сўм;

иккинчи ўринни эгаллаган муаллифлик жамоаси ёки муаллиф учун — 2 минг сўм;

учинчи ўринни эгаллаган муаллифлик жамоаси ёки муаллиф учун — 1 минг сўм.

Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанларни ўқитишни ҳозирги давр талаби даражасига кўтариш, уларни ҳаққоний реал асосга кўчириш ҳар бир минтақанинг, ҳар бир халқнинг, ҳар бир жумҳуриятнинг ўзига хос хусусиятларини инобатга олишни талаб этади. Бу борада айниқса «Ўзбекистон халқлари тарихи», «Этика», «Эстетика», «Маданиятшунослик» каби фанларни ўқитишга эътиборни кучайтиришнинг объектив заруратга айланиб бораётганлиги яққол сезилиб қолмоқда. Ушбу заруратдан келиб чиққан ҳолда ТошДД Этика ва эстетика кафедраси мудири М. Нурматов, доцентлардан Ў. Амеров, С. Холбоев, Тошкент халқ хўжалиги илмгоҳи Ўзбекистон халқлари тарихи кафедраси мудири Ш. Каримов ва бошқаларнинг жонбозлиги, жонкуярлиги туфайли юқорида номлари зикр этилган курсларни фан сифатида ролини ошириш ҳамда уларни ўқитишдаги долзарб муаммоларни ҳал этишда маълум даражада ижобий силжишларга эришилмоқда. Вазирлик ҳайъатининг қарорига биноан шу йилнинг сентябрь ойидан бошлаб, Ўзбекистон халқлари тарихи, фани илгаригидек айрим олийгоҳларда 60 соатлик факультатив курс сифатида эмас, балки барча олийгоҳларда ўқитилиши мажбурий бўлган фан сифатида жорий этилди. Энди мазкур фан тарих факультетларида 210 соат, гуманитар олийгоҳларда 140 соат, қолган барча олийгоҳларда эса 70 соат ҳажмида ўқитиладиган бўлди.

А. ҒАФФОРОВ,
Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги бош мутахассиси, иқтисод фанлари номзоди.

М. ИСОМОВ,
вазирлик етакчи мутахассиси, СССР халқ таълими аълочиси.

• *Спорт*

НАФОСАТ БАҲСИДА

СССР халқлари ёзги X спартакиадаси мусобақалари қизғин паллага кирди. Ўзбекистон спортчилари умумжамоа ҳисобида мавқеларини мустаҳкамлашга ҳаракат қилишмоқда. Курашчиларимизнинг чиқишлари бу борада самарали кечгани ҳақида хабар қилган эдик. Куни кеча гимнастикачиларимиз ҳам кўпчиликни қувонтиришди. Нафис ҳаракатларга бой чиқишлар ўзига хос нафосат баҳсига айланди. Айниқса, олмалиқлик Разалия Галиеванинг маҳорати таҳсинга лойиқ бўлди. Унинг спорт тўсинидаги ҳаракатлари спартакиаданинг олтин медалига лойиқ деб кўрилди. Бруссдаги машқларда эса кумуш медалли бўлди. Эркин дастур ва таяниб сакраш бўйича бронза медалларини қўлга киритган бу қиз бир йўла тўрт карра совриндор бўлди.

Оксана Чусовитина тошкентлик. Мухлислар уни мамлакат чемпиони, яхши ният ўйинлари ғолиби сифатида билишади. Нафосат баҳсида у ҳам бўш келмади. Эркин машқлар бўйича олтин медаль олди. Таяниб сакрашларига кумуш медали берилди. Шундай қилиб гимнастикачиларимиз жумҳурият терма жамоасининг нуфузини оширишга ўз муносиб ҳиссаларини қўшдилар.

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА КЎРИНГ

8—14 ИЮЛЬ

ҲАР КУНИ

● **8.00 Соғлом бўлай десанг** (шанба ва якшанбадан ташқари, (ЎзТВ-II).
● 18.00 Ўзбекистон телевидениесининг **«Янгиликлар»** кўрсатуви. (ЎзТВ-II).
● 19.30 да рус тилида **«Ахборот»** программаси (ЎзТВ-I).
● 22.20 да ўзбек тилида **«Ахборот»** программаси. (ЎзТВ-I).
● **6.00 да Марказий телевидениенинг «Тонг»** мусиқий кўрсатуви. (МТ-I орқали, шанба ва якшанбадан ташқари).
● **20.30 да барча программалар орқали Марказий телевидениенинг «Время» программаси.**
● 11.30 да **ТСН** (шанба ва якшанбадан ташқари, 14.30—ҳар куни МТ-I).
● **8.00 да Эрталабки бадантарбия** (МТ-II орқали, якшанба куни **«Зарядкага сафланинг»**).
● 19.45 да **«Хайрли тун, кичкинтойлар!»** (МТ-II).

• 8, душанба

ЎзТВ I

18.10 Мультфильмлар. 18.40 «Абитуриент—91». 19.10 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари». 19.50 Дони Зокиров номидаги халқ чолғу оркестри ижросида янги куй ва қўшиқлар. 21.10 «Инсон ва қонун». 22.25 «Ҳулкар». Адабий телеойнома. 23.35 «Гулистондан жудо». Ўзбектелефильм премьераси.

МТ I

8.35 «Фантазия». Телефильм. 8.55 «Янги авлод танлайди». «Т» клуби. 10.10 «Ҳамиша бирдай бўлавермайди». Бадиий фильм. 11.25 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Менинг кўзим, менинг бурним» (Исландия). 11.45 «Мулоқот». 12.00 Футбол шарҳи. 12.30 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. 14.45 «Балоғатга ўтиш даври». Бадиий фильм. 16.00 «Мусиқий хазина». 16.40 Болалар учун фильм. «Дўстим Суқротча». 17.45 «Бозор қонунларига биноан». 18.15 ТСН. 18.30 Испания телевидениесининг кечаси. 21.10 Испания телевидениеси кечасининг давоми. 23.10 Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильм. 3-серия. 23.40 ТСН. 24.00 «ВИД» таништиради: «Шоу-биржа». 01.05 «Мен севган театр».

МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.20 Мультфильм. 8.40 «Тайгалик денгизчи». Бадиий фильм. 9.45 Билимдонлар учун машқ. 10.30 «Яна деразага боқаман». Фильм-концерт. 13.30 Болалар учун фильм. «Чемпион». 14.35 «Юнус Эмре». 15.45 Мусаввирлар ҳақида ҳикоялар. 18.10 Теннис. Уимблдон турнири. 19.30 «Жонли тош». Телефильм. 20.00 Футбол шарҳи. 21.10 От спорти. Бутуниттифоқ мусобақалари. 21.45 «Кумуш торлар». Мусиқий кўрсатув. 22.10 «Бу хира ари». Телефильм. 22.45 «Дугонажоним» Телевизион бадиий фильм.

• 9, сешанба

ЎзТВ I

18.10 Мультфильмлар. 18.30 «Фан». Телеойнома. 19.10 Деҳқон дорилфунуни. 19.50 Дутор ва танбур тароналари. 20.25 «Спортлото». 21.10 «Экран таништиради». «Мен юртимнинг пок исталган кучиман». 22.25 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Чархпалак» ёки «Бахтингдан кўр».

МТ I

8.30 «Янги воқелик». Телефильм. 8.40 Мультфильм. 9,00 Болалар соати. 10.00 «Чемпионлар билан биргаликда». 10.15 «Сэр». Бадиий фильм. 11.45 Долзарб репортаж. 12.00 Р. Шуман. «Карнавал». 13.45 «Телемикст». 14.45 «Дунёнинг қувончлари». Бадиий фильм, 1-серия. 16.15 «Қизиқувчилар олами». 16.30 Мультфильм. 16.45 «Болалар мусиқий клуби». 17.30 Мулоқот-анжуман. 18.00 ТСН. 18.15 Мультфильм. 18.25 «Инсон ва қонун». 19.15 «Сэр» Бадиий фильм. 21.10 «Латвия: келажак олдидан бир лаҳза». 22.25 «Аргентина оҳангларида танго» ансамблининг чиқиши. 22.55 «Малина тароватн». 00.15 ТСН. 00.35 «Сэр». Бадиий фильм. 01.50 «Оперетта, оперетта».

МТ II

8.20 Мультфильм. 8.40 «Директорликка синов». Бадиий фильм. 10.00 Ритмик гимнастика. 10.30 «Саҳна санъати усталари».

20.00 Ритмик гимнастика.

21.10 СССР Олий Кенгашининг сессиясида.

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

22.10 «Спринт». 22.25 1991—Алишер Навоий йили.

• 10, чоршанба

ЎзТВ I

8.00 «Ахборот». 8.25 «Соғлом бўлай десангиз». 8.35 «Хато қилишга ҳаққинг йўқ». Бадиий фильм. 10.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Тележарида». 10.35 «Замин саховати». Телефильм. 18.10 Мультфильм. 18.20 Болалар учун концерт. 18.50 «Ой бориб, омон қайт». 19.50 ЎзССР Давлат хавфсизлик қўмитаси фаолиятидан лавҳалар. 20.20 Шеърият дафтаридан. Хосият Бобомуродова. 21.10 «Дил номалари». Мусиқий кўрсатув. 22.25 «Мулоқот». Педагогика Олий илмгоҳларига қабул масалаларига бағишланади.

МТ I

8.30 Мультфильм. 8.40 «Инсон ва қонун». 9.25 «Болалар мусиқий клуби». 10.10 «Менинг ҳамма ишим жойида». Бадиий фильм. 11.45 Долзарб репортаж. 12.00 «Аргентина оҳангларида танго». ансамблининг чиқиши. 14.45 «Дунёнинг қувончлари». Бадиий фильм. 2-серия. 16.15 «Қизиқувчилар олами». 16.30 Болалар учун фильм. «Болаликнинг сўнгги ёзи». 1-серия. 17.35 Мультфильмлар. 18.00 ТСН. 18.15 «Планета». Халқаро программа. 19.00 Халқаро программа. 19.00 Д. Шостакович номидаги Давлат квартети чалади 19.10 «Менинг ҳамма ишим жойида». Бадиий фильм. 21.10 «Ким аслида ким?» 22.25 Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильм премьераси. 4-фильм. 23.00 «Малина тароватн», 2-қисм. 00.20 ТСН. 00.40 «Менинг ҳамма ишим жойида». Бадиий фильм. 02.00 К. Голейзовскийнинг хореографик композициялари.

МТ II

19.15 «Севги қўшиқлари». Фильм-концерт. 20.00 Коллаж. 20.05 П. И. Чайковский. «Москва» кантатаси. 21.10 СССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИДА. 22.10 «Офицерлар». Бадиий фильм.

• 11, пайшанба

ЎзТВ I

8.00 «Ахборот». 8.25 «Соғлом бўлай десангиз». 8.35 Болалар учун фильм. «Саёҳатлар эртаги». 10.15 «Йўлдош Охунбобоев номидаги Жумҳурият тиббиёт билим юрти—70 ёшда». 17.55 Янгиликлар. 18.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» «Динамо» (Минск). Танаффус пайтида — «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Алифбо сабоқлари». 20.25 Тижорат хабарлари. 21.10 «Камолот сари». 22.25 «Ҳамшаҳарлар». 23.25 «Ёшлик» студияси кўрсатади». 2х2=5.

МТ I

8.30 «Касаллигим тарихи». Ҳужжатли фильм. 8.50 Москва консерваторияси талабалари хорининг концерти. 9.10 Шеърият лаҳзалари. 9.15 Болалар соати. 10.15 «Куйлаётган аёл». Бадиий фильм. 11.45 ИИВ маълумотига кўра... 12.00 «Сахийлик ва ёвузлик ҳамда узун тил ҳақида». Қўғирчоқ фильм спектакль премьераси. 12.55 Мультфильм. 13.05 Ҳужжатли фильм. 13.15 «Телемикст». 14.00 ТСН. 14.15 «Дунёнинг қувончлари». Бадиий фильм. 3-серия. 15.35 Болалар учун фильм. «Болаликнинг сўнгги ёзи». 2-серия. 16.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 17.30 ТСН. 17.45 Мультфильм. 17.55 «Бевосита мулоқот». 19.10 «Куйлаётган аёл». Бадиий фильм. 21.10 Футбол. СССР чемпионати. МАСК — «Спартак» (Москва). 23.00 ИИВ маълумотларига кўра... 23.15 «ПИ» белгиси билан». 00.45 «Кинопрограмма». 01.00 ТСН. 01.20 «Куйлаётган аёл. Бадиий фильм. 02.35 «Венгерча регтаймбенд Москвада».

МТ II

7.30 «Бридж». Телебиржа» 8.20 «Ўнгланиш». Телевизион бадиий фильм. 1-серия. 9.25 Ритмик гимнастика. 9.55 «Саҳна санъати усталари». 12.40 Болалар учун фильм. «Чўпон Янка». 1-серия. 13.45 «Ялта-91». Эстрада қўшиқлари ёш ижрочиларининг телевизион танлови. Саралаш тури. 14.55 «Маяк» кимга нур сочяпти?». Телефильм. 17.15 Мультфильм. 17.20 «Мўғул ва от». Ҳужжатли фильм премьераси. 18.15 «Рақс шарафига». Фильм-концерт. 19.00 «Бир, икки, уч». Телефильм. 19.15 «Мўғул Цам» байрами». 20.00 «Қайтиш».

• 12, жума

ЎзТВ I

8.00 «Ахборот». 8.25 «Соғлом бўлай десангиз». 8.35 «Ёз ҳикоялари». Бадиий фильм. 10.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона». 11.25 Олий таълим янгиланиш йўлида. 18.10 Мультфильм. 18.20 «Абитуриент—91». 19.00 «Ғалла — ризқ-рўзимиз. 19.50 «Ҳуқуқ ҳаётимизда. 21.10 «Мулоҳаза» Ўзбекистон ёзувчиларининг VII съезди олдидан. 21.50 Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади. 22.25 «Санъат усталари». Ўзбекистон халқ артисти Толибжон Содиқов хотирасига бағишланади.

МТ I

8.35 «Эшикни оҳиста очинг...». Ҳужжатли фильм. 9.05 Мультфильмлар. 9.30 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 10.15 «Орзулар жўш урганда» Бадиий фильм. 11.45 «Маппет-шоу». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм-концерт. 5 ва 6-сериялар. 12.35 «Зеленчук қирғоқларида». 14.45 «Дунёнинг қувончлари». Бадиий фильм. 4-серия. 15.50 Мультфильм. 16.05 «Онам, дадам ва мен». 16.35 Болалар учун фильм. «Болаликнинг сўнгги ёзи». 3-серия. 17.40 Шеърият лаҳзалари. 17.45 Долзарб интервью. 18.00 ТСН. 18.15 П. И. Чайковский номли Москва Давлат консерваторияси талабалари хори куйлайди. 18.45 «Жалолиддин Кўрқмасов». Ҳужжатли фильм. 19.05 «Сўз». Ҳориждаги рус маданияти. Адабий бадиий программа. 21.10 «ВИД» таништиради. 00.10 ТСН. 00.30 «Қариялар иши». Телеспектакль.

МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.20 Мультфильмлар. 8.50 «Ўнгланиш». Телевизион бадиий фильм. 2-серия. 9.55 «Жонли сайёра», Ўн икки серияли ҳужжатли фильм. 6-серия. 12.35 Болалар учун фильм. «Чўпон Янка». 3-серия. 13.40 «Ялта-91». Эстрада қўшиқлари ёш ижрочиларининг телевизион танлови. Саралаш тури. 14.55 «Ака-ука Шарманкачи Амаралар». 17.15 «Жалил ва мусиқа». 18.00 «Оила» телекўрсатув. 19.00 «Пятигорск». Телефильм. 19.15 П. И. Чайковский номли Москва Давлат консерваторияси талабаларининг хори куйлайди. 20.00 «Сизга қўшиқ куйлаб бераман». 21.10 Футбол. СССР чемпионати. «Динамо» (Киев) — «Днепр».

• 13, шанба

ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум». 9.00 «Ахборот». 9.25 Болалар театри. «Уч оға ини ботирлар». 10.25 Спорт кўрсатувлари. 11.45 «Алифбо сабоқлари». I-босқич. 12.20 «Айна». Бадиий фильм. 13.35 «Келажагимиз — мактабда». «Ўқитувчи—91» танловининг ғолиби Акром Суюнов ҳақида. 14.05 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Қишлоқ ҳақида ўйлар». 18.00 Мультфильм. 18.15 Ўсмирлар учун «Тенгдошлар». 19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз. 19.50 «Созандалар ҳақида ҳикоялар». 20.15 Оқшом эртаклари. 21.10 «Хотира». 22.00 «Ҳафтанома». 23.00 «Аэлита, эркакларга суйкалма». Бадиий фильм.

МТ I

6.00 «Калинка» рус халқ чолғу ансамблининг чиқиши. 6.15 «Экранда Сибирь». Киножурнал. 6.25 Ҳужжатли фильм. 6.50 Мультфильм. 7.00 Ритмик гимнастика. 7.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 8.00 ТСН. 8.15 «Балатон, сен сахий денгизсан». Телевизион мусиқий фильм премьераси. 8.50 «Иссиқкўлнинг қирмизи лолалари». 10.30 «Тонг юлдузи». 11.30 «Истеъдодлар ва мухлислар». Фильм-спектакль. 12.55 «Мансаб ибтидоси». 13.15 «50х50». «...16 ёшгача ва ундан катталар» программасига мусиқий илова. 14.45 «XX аср. Ташвишли даврлар хроникаси». «Қирқинчи... машъум йиллар..». 16.00 «Ер — она масканимиз». Фототанлов. 16.05 Мусаввир А. Захарченко ҳақида кўрсатув. 16.20 Янги номлар. 17.05 Кўп серияли мультфильм премьераси. 17.30 «Халқаро панорама». 18.15 «Биг-бенд бундесвера» оркестрининг концерти. 19.05 «Қисқа ўйин». Телевизион бадиий фильм премьераси. 21.10 «1991 йил қўшиқлари». 22.15 «Александр томошалари». 00.15 «Қисқа ўйин». Телевизион бадиий фильм. 00.40 Стокгольм қирол операсининг яккахони Николай Гедда концерти.

МТ II

16.00 Режиссёр М. Дохматская фильмлари. «Красний Октябрь»даги учрашувлар». «Рябово. Куз куни». 16.40 Мультфильм. 16.50 Ўзбекистон телевидениесининг «Дўстлик видеоканали. 18.15 «Алиса». 19.30 Телефильм. 20.00 «Доманика ва Бевенинг дўстлари ҳамда шериклари». 21.20 «Тошкент» студияси кўрсатади.

• 14, якшанба

ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома». 9.00 «Фил йўқолди». Бадиий фильм. 10.10 Араб тили. 10.40 «Фармон ва ижро». 11.10 «Халқ ижодиёти». «Алла». Жумҳурият кўрик-танловининг якунловчи концерти. 12.50 Инглиз тили. 13.20 «Деҳқон ва замин». 14.20 «Лайлак келди, ёз бўлди». «Кичкинтой» видеоканали. 16.55 «Халқ фаровонлиги йўлида». Кува мебель комбинати. 17.30 «Тадбиркорлар ҳузурида». 18.00 Мультфильм. 18.20 «Қизиқарли учрашувлар». 19.50 «Экран табассуми». 21.10 «Якшанба оқшомида». 21.50 Мусиқий лаҳзалар. 22.25 «Мерос». Бобораҳим Машраб.

МТ I

7.30 «С» формуласи. 8.00 Биржа янгиликлари. 8.15 «Спортлото» тиражи. 8.30 «Эрта саҳарлаб». 9.30 «Ватан хизматида». 10.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 11.00 Саёҳатчилар клуби». 12.30 «Мусиқий дўкон». 13.00 «Франция ва французлар». 13.50 Мультфильм. 14.00 «Веди». 14.45 А. Аренский асарларини В. Симон ижро этади. 15.05 «Қалб ҳароратидан». 16.05 Ф. Мендельсон. Фортепиано ва оркестр ижроси учун 1-концерт. 16.35 «Қишлоқ янгиликлари». 17.35 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Чўкиниб ол». Ирландия. 17.40 «Уолт Дисней таништиради»... 18.30 Ҳужжатли фильм. 19.00 «Сирано де Бержерак». Бадиий фильм. 21.10 Минск «Христофор» сатира ва юмор театри таништиради. 22.30 «Хронограф». 22.45 «Сиз бунга қодирсиз». 23.30 Сизни Вячеслав Малежик таклиф этади.

МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг! 7.45 «Куз кемаси». Самарадан кўрсатилади. 8.05 Мультфильм. 8.15 «Генералнинг юлдузли онлари». Телефильм. 9.15 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ. 11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 14.00 «Ўхшаш». Телеспектакль. 15.45 Москва халқаро тинчлик марафони. 16.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ. 18.15 Муаллифлик телевидениеси. 19.15 Хайрли тун, кичкинтойлар! 19.30 Телефильм. 19.45 Муаллифлик телевидениеси (давоми). 21.10 «Тошкент» студияси кўрсатади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТЎХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

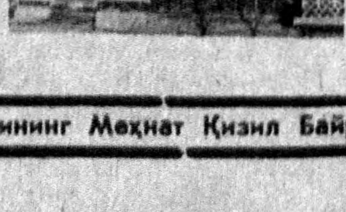

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: *700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.*

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 31-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-87-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-45-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт—33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб —32-54-29; фельетонлар—32-54-27; безатиш—32-57-22.
УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583. Буюртма № 5691. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 21.55.

№ 129. ● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000 Тошкент ГСП. Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12